

[Ανθολογίες]

Παλαιότερες Ανθολογίες Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Δ. Κ. Κοκκινάκης (Πανελλήνιος Ανθολογία, 1899), Ι. Πολέμης (Λύρα, 1923), Τ. Άγρας (Οι νέοι, 1922), Α. Δ. Παπαδήμας (Οι νέοι διηγηματογράφοι, 1923)

Πανελλήνιος ανθολογία ήτοι απάνθισμα των εκλεκτοτέρων ελληνικών ποιημάτων, υπό Δημητρίου Κ. Κοκκινάκη, Εν Αθήναις, Εκ του τυπογραφείου Α. Ζ. Διαλησιμὰ 1899.

Η Πανελλήνιος ανθολογία ήτοι απάνθισμα των εκλεκτοτέρων ελληνικών ποιημάτων, του Δημητρίου Κ. Κοκκινάκη, στη σελίδα τίτλου έχει τα στοιχεία: «Εν Αθήναις, Εκ του τυπογραφείου Α. Ζ. Διαλησιμὰ 1899», ενώ, αντιθέτως, στο εξώφυλλο έχει τα στοιχεία: «Αθήναι, Τυπογραφείον & Χαρτοπωλείον Δ.Κ. Κοκκινάκη 1902». Μπορούμε να εικάσουμε ότι οι διαφορετικές χρονολογίες οφείλονται στην τετραετία που χρειάστηκε για να ολοκληρωθεί η στοιχειοθεσία του ογκώδους βιβλίου των 960 σελίδων. Έτσι, η νεότερη χρονολογία του εξωφύλλου μαρτυρεί, προφανώς, τον πραγματικό χρόνο έκδοσης.

- Μια λαϊκή ανθολογία
- Η θεματική διάρθρωση της ανθολογίας
- Τα ποσοτικά και ορισμένα ποιοτικά στοιχεία της ανθολογίας
- Πατρίδα και έρωτας: οι δύο θεματικοί κοινοί τόποι των λαϊκών ανθολογιών
- Η τιτλοφόρηση των ποιημάτων από τον ανθολόγο
- Τα χρονικά όρια της ανθολογημένης ποίησης
- Η ενσωμάτωση στην ανθολογία των δημοτικών τραγουδιών
- Η ισχυρή παρουσία της αθηναϊκής ποιητικής παράδοσης του 19ου αιώνα
- Ο αλφαβητικός κατάλογος των ανθολογημένων ποιητών
- Οι προτιμήσεις του ανθολόγου
- Η επιβίωση ενός παλαιότερου και ακόμη ισχυρού ποιητικού γούστου
- Πίνακας περιεχομένων
- Σημειώσεις

Μια λαϊκή ανθολογία

Ο ανθολόγος των ποιημάτων, ο Δημήτριος Κ. Κοκκινάκης, εμφανίζεται και ως εκδότης. Παρά τη συστηματική αναζήτηση πληροφοριών για τον Δημήτριο Κοκκινάκη, σε διάφορες λιγότερο ή περισσότερες ειδικές πηγές, δεν στάθηκε δυνατό να βρεθούν πληροφορίες για τη ζωή και την επαγγελματική ή πνευματική δραστηριότητά του. Η ανθολογία του Κοκκινάκη εντάσσεται σε μια σειρά μεγάλων ποιητικών ανθολογιών που επιμελήθηκαν εκδότες και οι οποίες απευθύνονταν ιδίως, όχι στο λόγιας μορφωτικής συγκρότησης και μάλλον περιορισμένο κοινό των σταθερών αναγνωστών της ποίησης, αλλά σε ένα σαφώς ευρύτερο κοινό εγγραμμάτων· αυτό το κοινό, για να το αντιδιαστέλλουμε από το περιορισμένο κοινό της ποίησης, μπορούμε να το ονομάσουμε λαϊκό. Μια ισχυρή ένδειξη ότι ο εκδότης και ανθολόγος Κοκκινάκης απέβλεπε κυρίως σε αυτό το λαϊκό κοινό είναι η δήλωση στον Πρόλόγό του ότι οι αναγνώστες κρατούν στα χέρια τους μια ανθολογία «προωρισμένη κυρίως προς τέρψιν των πολλών» (σ. 3). Η στενή σχέση της ύλης της ανθολογίας Κοκκινάκη με την ύλη άλλων, λίγο μεταγενέστερων της ανθολογιών διαπιστώνεται από τους Βαρακλιώτου, Καράογλου και Σδράλη: «Τα περιεχόμενα και η διάρθρωση της *Ανθολογίας* του Κοκκινάκη συμπίπτουν σε πολύ μεγάλο βαθμό με την *Ανθολογία* του Σαλίβερου [...] [*Νέα ελληνική ανθολογία ήτοι συλλογή εκλεκτών και νεωτέρων ελληνικών ποιημάτων*, Αθήνα 1911] - γεγονός που σημαίνει ότι είτε η δευτέρα αντλεί από την πρώτη, είτε έχουν κοινή αφετηρία σε άλλη ανθολογία του 19ου αιώνα. Επίσης, από την *Ανθολογία* του Κοκκινάκη αντλεί σε μεγάλο βαθμό η *Ανθολογία* της "Ατλαντίδος" [*Νέα ελληνική ανθολογία περιέχουσα τα εκλεκτότερα έργα των νεωτέρων ποιητών της Ελλάδος από του Ρήγα Φεραίου μέχρι των ημερών μας*, Αθήνα

1913]»^[1]. Επίσης ο Δημήτρης Μάργαρης, σε παλαιότερο μελέτημά του για τις πρώτες ποιητικές ανθολογίες, εκείνες του 19ου αιώνα, αναφερόμενος στις όψιμες ανθολογίες του αιώνα, καταλήγει στη διαπίστωση ότι πρόκειται για «νέες ανθολογίες [...] [που] βγαίνουν από φιλότιμους εκδότες σαν τον [Αν.] Κωνσταντινίδη [*Ελληνική ανθολογία*, Αθήνα 1898], τον Κοκκινάκη, αντίγραφα σχεδόν όλες των προηγούμενων»^[2].

Εκδεδομένη, λοιπόν, στο μεταίχμιο ανάμεσα στον 19ο και στον 20ό αιώνα και συνδεδεμένη με παλαιότερες και νεότερες της ποιητικές ανθολογίες, η ανθολογία Κοκκινάκη είναι μία επιβλητική, κυρίως ως προς τον όγκο της και συνεπώς ως προς την πληθώρα του ποιητικού υλικού που περιλαμβάνει, σύνοψη-επίλογος των λαϊκών ποιητικών ανθολογιών του περασμένου αιώνα και της εποχής της. Η γενική αυτή διαπίστωση θα πιστοποιηθεί ακριβέστερα από την εξέταση, καταρχήν, της θεματικής διάρθρωσης και, στη συνέχεια, των ποσοτικών δεδομένων της ανθολογίας Κοκκινάκη.

Η θεματική διάρθρωση της ανθολογίας

Στις συνολικά 960 σελίδες της η ανθολογία χωρίζεται σε τρία μέρη. Τα δύο πρώτα μέρη χωρίζονται σε επιμέρους, θεματικές κατά βάση, κατηγορίες:

Μέρος πρώτον: Λυρική ποίηση. Α' Άσματα ερωτικά (σ. 9-248). Β' Πατρίς (σ. 251-384). Γ' Φύσις (σ. 387-422). Δ' Θρησκεία-Οικογένεια (σ. 425-486). Ε' Λυρικά διάφορα (σ. 489-616). Στ' Σατυρικά και ευτράπελα (σ. 619-666). Ζ' Επιγράμματα-Μύθοι-Αινίγματα (σ. 669-700). Η' Βακχικά (σ. 703-722). Θ' Παντοία (σ. 723-727). Ι' Δίστιχα (σ. 728-756).

Μέρος δεύτερον: Δημοτική ποίηση. Α' Άσματα ιστορικά, κλέφτικα, ηρωικά (σ. 759-828). Β' Ερωτικά και άλλα διάφορα (σ. 829-850). Γ' Άσματα του χορού (σ. 851-867). Δ' Ανέκδοτα κρητικά δίστιχα (σ. 868-884).

Μέρον τρίτον: Νέα Ανθοδέσμη, ήτοι συνεννόησις διά των ανθέων. Σκέψεις και γνώμαι, ανέκδοτα, αποφθέγματα, ευτράπελα (σ. 889-928).

Κάποια γενικά, καταρχήν, σχόλια. Ο προσδιορισμός των ποιημάτων του πρώτου μέρους ως «λυρική ποίησης» είναι ακυρολεκτικός και αδόκιμος, ακόμη και για τα δεδομένα της ορολογίας των ειδών της ποίησης κατά τον 19ο αιώνα, αφού τα πολλά και ποικίλα ως προς τη θεματική τους ποιήματα του πρώτου μέρους δεν ανήκουν όλα στο λυρικό γένος· ανάμεσά τους υπάρχουν πολλά, π.χ., επικά ποιήματα, κυρίως σε αποσπάσματά τους. Συνεπώς, ο προσδιορισμός «λυρική ποίησης» χρησιμοποιείται αντί του ακριβέστερου (και, βεβαίως, μη χρησιμοποιούμενου την εποχή εκείνη) προσδιορισμού «προσωπική ποίηση», και σε αντιδιαστολή με τα ποιήματα του δεύτερου μέρους, εκείνα της «δημοτικής ποίησης». Η πριμοδότηση, πάντως, των ποιητικών προϊόντων της προσωπικής δημιουργίας έναντι εκείνων της δημοτικής Μούσας είναι ολοφάνερη και μόνο από τα ποσοτικά δεδομένα: το πρώτο μέρος της ανθολογίας εκτείνεται σε 747 σελίδες και το δεύτερο μέρος σε 125 σελίδες. Εκ πρώτης όψεως, η χωριστή παρουσίαση της «δημοτικής ποίησης» φαίνεται να αναγνωρίζει την αυτονομία της, ωστόσο μια προσεκτικότερη ματιά στην ανθολογία, όπως θα δούμε παρακάτω, δείχνει ότι η διάκριση από τον Κοκκινάκη σε ποιήματα της προσωπικής δημιουργίας και σε ποιήματα του ανώνυμου λαϊκού τραγουδιστή είναι εντελώς αμέθοδη. Επιπρόσθετα, η κατάταξη των ποιημάτων του πρώτου μέρους στις 10 επιμέρους θεματικές υποκατηγορίες παρουσιάζει επίσης προβλήματα. Όπως παρατήρησαν σχετικά οι Βαρακλιώτου, Καραόγλου και Σδράλη, «ο ανθολόγος, προκειμένου να ανταποκριθεί στη θεματική διάρθρωση της ανθολογίας του, αρκετές φορές διασπά ένα ποίημα σε αποσπάσματα τα οποία εντάσσει σε διαφορετικές ενότητες, δίνοντας μάλιστα δικό του τίτλο»^[3]. Ένα τέτοιο ποίημα είναι, π.χ., ένα από τα πιο αγαπητά στη διάρκεια του 19ου αιώνα ποιητικά συνθέματα, ο *Οδοιπόρος* του Παναγιώτη Σούτσου. Επίσης στο εσωτερικό της κάθε υποενότητας τα ποιήματα παρατίθενται άτακτα, χωρίς να ακολουθείται κάποιο σύστημα κατάταξης. Μάλιστα αυτά δεν είναι τα μόνα προβλήματα, όπως θα δούμε παρακάτω. Το τρίτο μέρος της ανθολογίας, η «Νέα Ανθοδέσμη, ήτοι συνεννόησις διά των ανθέων. Σκέψεις και γνώμαι, ανέκδοτα, αποφθέγματα, ευτράπελα», αποτελείται από

κατηγορίες μη ποιητικών κειμένων που εντάσσονται στην ανθολογία καταχρηστικά. Καταρχήν, η «Νέα Ανθοδέσμη» (σ. 889-914) πρόκειται για έναν κατάλογο των συμβολικών ερμηνειών που έχουν τα διάφορα άνθη καταταγμένα σε αλφαβητική σειρά. Στη συνέχεια, τα «Αποφθέγματα» (σ. 915-922) είναι διάφορες γνώμες που είτε ανήκουν σε γνωστά πρόσωπα, από έλληνες και ξένους συγγραφείς μέχρι ιστορικούς και πολιτικούς, είτε δεν δηλώνεται η πατρότητά τους. Τα «Ιστορικά ανέκδοτα» (σ. 923-926), χωρίς όνομα συγγραφέα, αναφέρονται σε πολύ γνωστά πρόσωπα των εθνικών αγώνων, όπως ο Κανάρης, ο Κολοκοτρώνης και ο Αθανάσιος Διάκος. Τέλος, τα «Ευτράπελα» (σ. 927-928) είναι μερικές ανεκδοτολογικές ιστοριούλες.

Τα ποσοτικά και ορισμένα ποιοτικά στοιχεία της ανθολογίας

Ας έρθουμε τώρα στα ποσοτικά δεδομένα που θα παραθέσω και θα σχολιάσω σε συνδυασμό με κάποια άλλα «ποιοτικά» στοιχεία. Στην ενότητα «Λυρική ποίησης. Α' Ασματα ερωτικά» (σ. 9-248) περιλαμβάνονται 322 ποιήματα. Αριθμούνται από το 1 έως το 285 εσφαλμένα, για την ακρίβεια είναι 287, η αρίθμηση όμως δύο ποιημάτων παραλείπεται. Το υπ' αριθμόν πάλι 285 δεν είναι ένα ποίημα, αλλά μια ενότητα 35 ποιημάτων (εσφαλμένα αριθμημένων από το I μέχρι το XXXIV), τα «Παντοία ερωτικά του λαού». Μια ενότητα λοιπόν ερωτικών δημοτικών τραγουδιών επιτάσσεται στα ερωτικά ποιήματα επωνύμων ποιητών. Δεν είναι έτσι ακριβώς. Επειδή αφενός μέσα στα «Παντοία ερωτικά του λαού» βρίσκουμε, π.χ., το υπ' αριθμόν VII «[Φύσα, Βοριά μου...]

Στην ενότητα «Β' Πατρίς» (σ. 251-384) περιλαμβάνονται 88 ποιήματα (η αρίθμηση, πάλι εσφαλμένη, φτάνει στον αριθμό 87). Μεταξύ πολύ γνωστών παλαιότερων πατριωτικών ποιημάτων, του Ρήγα, του Σολωμού, του Βαλαωρίτη, υπάρχουν πολλά ποιήματα αναφερόμενα στους κρητικούς αγώνες, τα οποία επιβεβαιώνουν όσα γράφει στον «Πρόλογό» του ο Κρητικός στην καταγωγή Κοκκινάκης: «Από πολλού έτρεφον τον πόθον όπως προβώ εις την έκδοσιν ποιητικής συλλογής, οία η παρούσα. Σήμερον δε, ότε η ιδιαιτέρα μου πατρίς Κρήτη εγένετο Αυτόνομος και ευθαλής βλαστός του σεπτού Βασιλικού Οίκου της Ελλάδος ανέλαβε την διοίκησίν της, έκρινα την στιγμήν πλέον ή άλλοτε κατάλληλον προς πραγμάτων του πόθου μου εκείνου» (σ. 3).

Στην ενότητα «Γ' Φύσις» (σ. 387-422) περιλαμβάνονται 46 ποιήματα.

Στην ενότητα «Δ' Θρησκεία-Οικογένεια» (σ. 425-486) περιλαμβάνονται 62 ποιήματα.

Στην ενότητα «Ε' Λυρικά διάφορα» (σ. 489-616) περιλαμβάνονται 151 ποιήματα (η αρίθμηση, πάλι εσφαλμένη, φτάνει στον αριθμό 150). Η εντελώς αμέθοδη κατάταξη των ποιημάτων από τον Κοκκινάκη φαίνεται από το ότι πολλά ποιήματα αυτής της ενότητας θα μπορούσαν, με βάση τα θέματά τους, να ενσωματωθούν στις πρώτες 4 υποενότητες, «Ασματα ερωτικά», «Πατρίς», «Φύσις» και «Θρησκεία-Οικογένεια».

Στην ενότητα «Στ' Σατυρικά και ευτράπελα» (σ. 619-666) περιλαμβάνονται 41 ποιήματα (η αρίθμηση, πάλι εσφαλμένη, φτάνει στον αριθμό 39).

Στην ενότητα «Ζ' Επιγράμματα-Μύθοι-Αινίγματα» (σ. 669-700) περιλαμβάνονται 64 ποιήματα, τα περισσότερα σύντομα.

Στην ενότητα «Η' Βακχικά» (σ. 703-722) περιλαμβάνονται 27 ποιήματα.

Στην ενότητα «Θ' Παντοία» (σ. 723-727) περιλαμβάνονται 8 ποιήματα. Στην αρχική σελίδα της ενότητας

διευκρινίζεται ότι πρόκειται για μέρη «Εκ κωμειδυλλίων».

Στην ενότητα «Γ' Δίστιχα» (σ. 728-756) περιλαμβάνονται, καταρχήν, 3 ενότητες διστίχων επωνύμων ποιητών (του Βηλαρά, του Δροσίνη και του Κρυστάλλη), και, στη συνέχεια, «Δίστιχα του λαού», κατανεμημένα σε 24 ενότητες, από το Α έως το Ω, με βάση το αρχικό γράμμα των διστίχων.

Συνολικός αριθμός των ποιημάτων του πρώτου μέρους: 836.

Στην ενότητα «Μέρος δεύτερον: Δημοτική ποίησης. Α' Άσματα ιστορικά, κλέφτικα, ηρωικά» (σ. 759-828) περιλαμβάνονται 77 ποιήματα (η αρίθμηση, πάλι εσφαλμένη, φτάνει στον αριθμό 75). Ανάμεσά τους, πάντως, υπάρχουν μερικά ποιήματα επωνύμων ποιητών, όπως, π.χ. το «Η Κρήτη (Εκ του ποιήματος "Οθωμανός")» του Δ. Χαιρέτη (σ. 813-814) και το «Τραγούδι κλέφτικο» (σ. 818-819) του Κρυστάλλη.

Στην ενότητα «Β' Ερωτικά και άλλα διάφορα» (σ. 829-850) περιλαμβάνονται 37 ποιήματα. Την αδυναμία διάκρισης ανάμεσα στην επώνυμη και τη δημοτική ποίηση μαρτυρεί η συμπερίληψη, και σε αυτή την υποενότητα, μερικών ποιημάτων όπως, π.χ., το «Ο Γύπαρης και η Πανώρη» από το έργο της κρητικής λογοτεχνίας *Γύπαρης* (σ. 829-833) και το ποίημα «Η ποδιά της Μαριώς» του Κρυστάλλη (σ. 835-836).

Στην ενότητα «Γ' Άσματα του χορού» (σ. 851-867) περιλαμβάνονται 23 ποιήματα.

Στην ενότητα «Δ' Ανέκδοτα κρητικά δίστιχα» (σ. 868-884) περιλαμβάνονται ενότητες διστίχων κατανεμημένες σε 22 μέρη, από το Α έως το Ω, με βάση το αρχικό γράμμα των διστίχων (δεν υπάρχουν δίστιχα με αρχικό γράμμα από Ζ και Φ).

Συνολικός αριθμός των ποιημάτων του δεύτερου μέρους: 159.

Τέλος, οι εξηγήσεις των ανθών στη «Νέα Ανθοδέσμη» διανθίζονται από 55 ερωτικά δίστιχα. Στην πρώτη σελίδα της «Νέας Ανθοδέσμης» (σ. 889) διευκρινίζεται σε υποσημείωση ότι «άπαντα τα εν τη Ανθοδέσμη δίστιχα ταύτα, εισίν εκ των του Αλ. Ρ. Ραγκαβή». Ο Κοκκινάκης πάντως, για άλλη μια φορά, δεν αποδεικνύεται ακριβής, καθώς μεταξύ των 55 διστίχων το 1 είναι του Αχιλλέα Παράσχου (σ. 904), ενώ στη «Νέα Ανθοδέσμη» υπάρχουν και 3 τετράστιχα, επίσης του Παράσχου (σ. 895, 906 και 913).

Το συνολικό άθροισμα των ποιημάτων της ανθολογίας Κοκκινάκη (για την ακρίβεια, των δύο πρώτων μερών της) είναι 995. Οι Βαρακλιώτου, Καράογλου και Σδράλη, στο δημοσίευσμά τους όπου καταγράφουν τα περιεχόμενα των ποιητικών ανθολογιών της περιόδου 1901-1920, καταγράφουν τα αναλυτικά περιεχόμενα και της ανθολογίας Κοκκινάκη, όπως αυτά παρατίθενται στο τέλος της («Ευρετήριο των περιεχομένων» [σ. 929-954]), καταταγμένα σύμφωνα με την αλφαβητική σειρά των ανθολογημένων ποιητών. Στην καταγραφή των περιεχομένων οι τρεις μελετητές πρόσθεσαν, όπου χρειαζόταν, συμπληρώσεις και διευκρινίσεις^[4]. Αυτή ακριβώς η συμπληρωμένη καταγραφή των περιεχομένων κατά ποιητή παρατίθεται στο ευρετήριο των ποιημάτων εδώ· διόρθωσα μόνο λιγοστά τυπογραφικά αβλεπτήματα. Επίσης, στην αρχή των περιεχομένων δίνεται η δυνατότητα στον χρήστη να επιλέξει να επισκεφτεί όλες τις θεματικές ενότητες και υποενότητες της. Σημειώνω ότι στο τέλος της ανθολογίας Κοκκινάκη υπάρχει και δεύτερο ευρετήριο περιεχομένων, κατά τη σειρά των μερών, των θεματικών υποενοτήτων και των ποιημάτων (σ. 954-960).

Πατρίδα και έρωτας: οι δύο θεματικοί κοινοί τόποι των λαϊκών ανθολογιών

Τόσο η θεματική διάρθρωση όσο και τα περιεχόμενα της ανθολογίας Κοκκινάκη μπορούν να σχολιαστούν σύμφωνα με μια διαπίστωση που ισχύει για τις ποιητικές ανθολογίες του 19ου αιώνα: «Πολλές ανθολογίες του 19ου αιώνα είναι επιλογές "ηρωικών και ερωτικών" ασμάτων, δηλαδή συνθέτονται με αποκλειστική ή κύρια ύλη τα δύο βασικά ποιητικά θέματα του ρομαντισμού, την πατρίδα και τον έρωτα. Με άλλα λόγια,

στον 19ο αιώνα η ποιότητα ενός έργου (και, συνεπώς, η επιλογή του ή όχι) είναι εξαρτημένη από το τι εκφράζει, από το "περιεχόμενό" του, ώστε η ανθολογία να μπορεί να διαδραματίσει τον ρόλο που επιζητεί η εποχή - έναν ρόλο, θα λέγαμε, εθνικό»^[5]. Πολύ ακριβέστερα εξέτασε τα βασικά χαρακτηριστικά των ποιητικών ανθολογιών του 19ου αιώνα ο Αλέξης Πολίτης σε πρόσφατη μελέτη του. Κάνοντας μια πρώτη συστηματική απογραφή αυτών των ποιητικών ανθολογιών, ο Πολίτης κατέληξε καταρχήν στα εξής ποσοτικά δεδομένα: «Στα εβδομήντα ύστερα χρόνια του αιώνα, δηλαδή 1831-1900, έχω συγκεντρώσει έναν πρώτο αριθμό εκατόν ενενήντα πέντε ανθολογιών (συνυπολογίζοντας και τις επανεκδόσεις), στις οποίες πρέπει ίσως να προσθέσουμε είκοσι εκδόσεις που αποβλέπουν στο ξενόγλωσσο κοινό και έναν αρκετά μεγάλο αριθμό από τις πενήντα τέσσερις παιδικές ή σχολικές»^[6]. Πολύ ενδιαφέρουσα είναι η διάκριση που κάνει, στη συνέχεια, ο Πολίτης ανάμεσα στις εύαριθμες λόγιες ανθολογίες και τη μεγάλη πληθώρα των λαϊκών ανθολογιών του 19ου αιώνα. Ας δούμε, συγκεκριμένα, ποια είναι τα κριτήρια αυτής της διάκρισης: «Από τον πολύμορφον αυτόν ορμαθό ελάχιστες, πέντε ή έξι μόνον, φαίνεται πως σχεδιάστηκαν με το μάτι στραμμένο προς το λόγιο κοινό: αυτό το διακρίνουμε από τους προλόγους, από την ύπαρξη ειδικού επιμελητή, από την έλλειψη επανεκδόσεων, από τις αντιδράσεις του λόγιου κοινού και λιγότερο από τα περιεχόμενα»^[7]. Με βάση τα παραπάνω κριτήρια εντοπισμού των λόγιων ανθολογιών, αλλά και κάποια επιμέρους χαρακτηριστικά των λαϊκών ανθολογιών του 19ου αιώνα, δεν μένει αμφιβολία ότι η ανθολογία του Κοκκινάκη, αν δεν προσγράφεται άμεσα, τουλάχιστον συγγενεύει στενά με τις παλαιότερες της λαϊκές ανθολογίες. Έτσι, π.χ., όπως δείχνει και ο Πολίτης, ένα βασικό χαρακτηριστικό της θεματικής διάρθρωσης και των περιεχομένων των λαϊκών ποιητικών ανθολογιών της περιόδου 1834-1841, αλλά και των πολλών ανατυπώσεών τους επί δεκαετίες, είναι ότι περιλαμβάνουν δύο βασικές κατηγορίες ποιημάτων, τα «ηρωικά» και τα «ερωτικά»^[8]. Βασικά την ίδια θεματική διάρθρωση και τα ίδια περιεχόμενα έχει και η ανθολογία Κοκκινάκη, στο τέλος πια του αιώνα ή στην αυγή του νέου, 20ού αιώνα, με μία, όμως, ενδιαφέρουσα αντιστροφή της σειράς: τώρα προηγούνται τα ερωτικά και ακολουθούν τα ηρωικά ποιήματα. Αυτή η αλλαγή της σειράς δείχνει μάλλον μια, διαφαινόμενη ακόμη, αλλαγή που θα πιστοποιηθεί με την ποίηση των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα: το ευρύ ή λαϊκό κοινό στο οποίο απευθύνεται ο Κοκκινάκης, αλλά και οι άλλες μεγάλες ανθολογίες της εποχής, αρχίζει να προτιμά περισσότερο τα ποιήματα που εκφράζουν ιδιωτικότερες και συναισθηματικότερες όψεις της ζωής, χωρίς βεβαίως ακόμη το ίδιο κοινό να αδιαφορεί για τις ποιητικές εκδηλώσεις της εθνικής του πατριδογνωσίας και της συναφούς ιδεολογικής του αγωγής.

Η τιτλοφόρηση των ποιημάτων από τον ανθολόγο

Ο λαϊκός χαρακτήρας της ανθολογίας Κοκκινάκη επαληθεύεται και από την εξέταση λεπτομερειακών όψεών της, όπως είναι η τιτλοφόρηση ποιημάτων ή αποσπασμάτων τους από τον ίδιο τον ανθολόγο, με άλλα λόγια η αντικατάσταση ή αλλοίωση των πραγματικών τίτλων. Όπως δείχνουν οι πληροφορίες που μας δίνει ο Αλέξης Πολίτης, η τάση για την τιτλοφόρηση των κειμένων από τους ανθολόγους ή για τη γλωσσική (καθαρευουσιάνικη) αλλαγή-αλλοίωση των τίτλων των ποιημάτων μαρτυρείται ήδη από την πρώτη λαϊκή ποιητική ανθολογία, *Στίχοι ηρωικοί και ερωτικοί*, το 1834, από τον Ηλία Χριστοφίδη^[9]. Η ίδια όμως τάση εντοπίζεται και στην πρώτη λόγια ποιητική ανθολογία του 19ου αιώνα, του Χαντζερή (1841), όπου όχι μόνο οι τίτλοι των αποσπασμάτων οφείλονται στον επιμελητή, αλλά και οι γλωσσικές και εκφραστικές αλλοιώσεις των ποιημάτων είναι πάμπολλες^[10]. Επίσης, ακόμη και η ενσωμάτωση λιγοστών μεταφρασμένων ποιημάτων ανάμεσα στα ποιήματα των Ελλήνων ποιητών, δεν μαρτυρεί μια θεώρηση των μεταφρασμένων ποιημάτων ως εφάμιλλων με τα πρωτότυπα ποιήματα, όπως θα μπορούσε να εικάσει κανείς με μια πρώτη και βιαστική ματιά, αλλά είναι ένας ακόμη δείκτης του λαϊκού χαρακτήρα της ανθολογίας^[11].

Τα χρονικά όρια της ανθολογημένης ποίησης

Τα χρονικά όρια που τα ανθολογημένα από τον Κοκκινάκη ποιήματα καλύπτουν είναι ευρύτατα, καθώς εκτείνονται από τον *Ερωτόκριτο* μέχρι τη σύγχρονη με τον ανθολόγο ποίηση. Όπως γράφει σχετικά ο Κοκκινάκης στο σύντομο πρόλόγό του, «όλη η νεωτέρα Ελλάς της ποιήσεως περικλείεται εις τας σελίδας του παρόντος βιβλίου περισυλλεγέντων μετ' επιμελείας απάντων των γνησίων ποιητικών προϊόντων της, όσα

έχουσι παραχθή κατά το μέγα χρονικόν διάστημα το από της εποχής του "Ερωτοκρίτου" και των Δημοτικών Ασμάτων μέχρι των καθ' ημάς χρόνων» (σ. 3). Συνεπώς, ο προσδιορισμός «*Πανελλήνιος*» στον τίτλο της ανθολογίας δεν σημαίνει ότι σε αυτήν περιλαμβάνονται ποιήματα από όλες τις ελληνικές περιοχές, αλλά ποιήματα που καλύπτουν όλο το χρονικό ανάπτυγμα της νεοελληνικής ποιητικής παραγωγής, εννοείται, για κάποιον που τη θεωρεί από τη σκοπιά του 1900. Σχετικά με τη χρονική αφετηρία των ποιητικών ανθολογιών του πρώτου μισού του 20ού αιώνα οι Βαρακλιώτου, Καράογλου και Σδράλη γράφουν: «Εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι οι περισσότερες ανθολογίες ξεκινούν από τον Ρήγα, τον Χριστόπουλο και τον Βηλαρά»^[12]. Και λίγο παρακάτω προσθέτουν: «Τρεις μόνον ανθολογίες αρχίζουν από παλαιότερες εποχές: από τον *Ερωτόκριτο*, η ανθολογία του Κοκκινάκη [...] από τον *Διγενή*, του Σιδέρη (1916), και από τον 9ο αιώνα, του Χρυσανθόπουλου (1937)»^[13]. Συνεπώς, θεωρημένη και από τη σκοπιά της σύγκρισής της με τις λίγο νεότερες της ανθολογίες, διαπιστώνεται ότι η ανθολογία του Κοκκινάκη αρχίζει από εκείνο το έργο στο οποίο ένας εκδότης (και Κρητικός) μπορούσε, το 1900, να τοποθετήσει την αρχή της νεοελληνικής λογοτεχνίας: από τον *Ερωτόκριτο*.

Η ενσωμάτωση στην ανθολογία των δημοτικών τραγουδιών

Αφενός ο εθνικός και, αφετέρου, ο λαϊκός χαρακτήρας της ανθολογίας Κοκκινάκη επιβεβαιώνονται, επίσης, από τη συμπερίληψη των δημοτικών τραγουδιών αλλά και τη διασπορά τους σε διάφορα σημεία του βιβλίου. Όπως παρατηρήσαμε παραπάνω, ο Κοκκινάκης, από τη μια μεριά, ξεχωρίζει τα δημοτικά τραγούδια στο δεύτερο μέρος της ανθολογίας· φαίνεται έτσι να αναγνωρίζει την αυτονομία τους. Από την άλλη όμως μεριά, διασπείρει αρκετά ακόμη δημοτικά τραγούδια ανάμεσα στα προσωπικά ποιήματα του πρώτου μέρους της ανθολογίας, επομένως φαίνεται να τα θεωρεί οργανικό μέρος της νεοελληνικής ποιητικής παραγωγής. Προκειμένου να υποστηρίξει την άποψή του ότι «οι ποικίλες ανθολογίες [του 19ου αιώνα] άνησαν [...] χάρη στην καλλιέργεια της προφορικής περισσότερο λειτουργίας της ποίησης, παρά της γραπτής», ο Πολίτης αναφέρει ότι «οι λαϊκές μάλιστα [ανθολογίες] εμπεριέχουν πολλά δημοτικά τραγούδια, αντλώντας ωστόσο [...] από τη γραπτή παράδοση»^[14]. Σε σημείωση αναφερόμενη ειδικά στην ανθολογία του Κοκκινάκη ο Πολίτης πληροφορεί ότι «έχει ένα αυτοτελές "Μέρος δεύτερον. Δημοτική ποίησης", όπου το τελευταίο υποκεφάλαιο τιτλοφορείται: "Ανέκδοτα κριτικά δίστιχα" ([...] Πηγές του Κοκκινάκη είναι πια ο Πάσσοβ, ο Legrand και ο Γιανναράκης»^[15]. Όπως, όμως, έδειξαν οι ακριβέστερες παρατηρήσεις μας, αφενός «δημώδη άσματα» ενσωματώνονται ανάμεικτα με τα προσωπικά ποιήματα και στο πρώτο μέρος της ανθολογίας, αφετέρου επώνυμα ποιήματα εντοπίζονται και μεταξύ των δημοτικών τραγουδιών. Για το αν και κατά πόσο οι ποιητικές ανθολογίες του πρώτου μισού του 20ού αιώνα περιλαμβάνουν δημοτικά τραγούδια, οι Βαρακλιώτου, Καράογλου και Σδράλη γράφουν: «Οι μισές περίπου ανθολογίες δεν ανθολογούν δημοτικά τραγούδια, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι υποτιμάται η αξία της δημώδους ποίησης· οφείλεται, ίσως, στην αναγνώριση της αυτονομίας της - σκέψη που δικαιολογεί και την ξεχωριστή ανθολόγησή της»^[16]. Και σε υποσημείωσή τους δίνουν τα εξής στοιχεία: «Δημοτικά τραγούδια περιλαμβάνονται στις ανθολογίες των Κοκκινάκη (1902), Σαλίβερου (1911), Ατλαντίδος (1913), Αυλωνίτη (1924), Αργυρόπουλου (1928), Χρυσανθόπουλου (1937)»^[17].

Η ισχυρή παρουσία της αθηναϊκής ποιητικής παράδοσης του 19ου αιώνα

Σε σύγκριση, ωστόσο, με όλα τα παραπάνω γνωρίσματα, χαρακτηριστικά του λαϊκού χαρακτήρα της ανθολογίας του Κοκκινάκη, ο κυριότερος δείκτης της πρόθεσής της να απευθυνθεί στο ευρύ, λαϊκό αναγνωστικό κοινό της εποχής της είναι η θεμελίωση της ύλης της στην παράδοση της καθαρευουσιάνικης κλασικορομαντικής ή ρομαντικής αθηναϊκής ποιητικής παράδοσης της πεντηκονταετίας 1830-1880. Έτσι, με δεδομένο ότι η ανθολογία εκδίδεται μια εικοσαετία μετά την εκπνοή αυτής της παράδοσης και μετά την εμφάνιση της δημοτικιστικής και ανανεωτικής ως προς τη παλαιά ρομαντική παράδοση γενιάς του 1880, στην περίπτωση του Κοκκινάκη τίθενται τα ενδιαφέροντα και γενικά για τις ποιητικές ανθολογίες αλληλένδετα ερωτήματα των Βαρακλιώτου, Καράογλου και Σδράλη: «Μήπως οι επιλογές του ανθολόγου είναι, μέχρις ενός σημείου, ενδεικτικές της εποχής του; Μήπως, λόγου χάρι, η συχνή ανθολόγηση κάποιων

ποιημάτων σημαίνει, ίσως, ότι τα ποιήματα αυτά ικανοποιούν και ένα καθολικότερο φιλολογικό γούστο»^[18]. Σχολιάζοντας τα παραπάνω ερωτήματα, στην περίπτωση της ανθολογίας Κοκκινάκη, το πλήθος των καθαρευουσιάνικων κλασικορομαντικών και ρομαντικών ποιημάτων, που ίσως αντλήθηκαν από παλαιότερες ανθολογίες, και η, βάσιμα εικαζόμενη, πρόθεση της ανθολογίας να απευθυνθεί στο μεγάλο κοινό δείχνουν ότι, το 1900, η παλαιά αθηναϊκή ποιητική παράδοση ανταποκρινόταν ακόμη στο γούστο ενός μεγάλου μέρους του μη ειδικού κοινού της ποίησης.

Ο αλφαβητικός κατάλογος των ανθολογημένων ποιητών

Προκειμένου να σχηματίσουμε μια σαφή εικόνα των επιλογών του Κοκκινάκη από το χώρο των επωνύμων ποιητών, παρατίθεται ένας αλφαβητικός κατάλογος των ανθολογημένων ποιητών όπου δίπλα στο όνομα κάθε ποιητή καταγράφεται ο αριθμός των ανθολογημένων ποιημάτων του (τα ονόματα των ποιητών γράφονται στην πλήρη μορφή τους, στις περιπτώσεις όπου αυτή μας είναι γνωστή):

Αμπελάς Τιμολέων: 8
Άννινος Χαράλαμπος: 1
Αξιώτης Π.: 2
Αργυρόπουλος Μιχαήλ: 2
Αρσένης Ν.Α.: 1
Αυγουστίδης Γ.: 1
Αυλίχος Γ.: 1
Βαλαβάνης Δημοσθένης: 1
Βαλαωρίτης Αριστοτέλης: 18
Βάλβης Σταμάτιος: 2
Βαρβάτης Γ.: 2
Βασιλειάδης Σπυρίδων: 6
Βασιλικός Πέτρος: 1
Βελλιανίτης Θεόδωρος: 2
Βεργωτής Πέτρος: 1
Βερναρδάκης Δημήτριος: 4
Βηλαράς Ιωάννης: 8
Βιζυηνός Γεώργιος: 14
Βικέλας Δημήτριος: 7
Βλαστός Παλλάσιος Γ.: 1
Βλάχος Άγγελος: 1
Βραχνός Αλέκος: 5
Βυζάντιος Αλέξανδρος: 3
Βυζάντιος Σ. Δημήτριος: 1
Γαβρίλης Α.Ι.: 2
Γεωργοπούλος Γ.Μ.: 1
Γούναρης Κ.Ζ.: 4
Γρυπάρης Ιωάννης: 1
Δαμβέργης Ιωάννης Μ.: 1
Δίβαρης Ν.: 1
Δοσίου Αικατερίνη: 1
Δροσίνης Γεώργιος: 15
Ειμαρμένος Αιμίλιος [= Κουρτίδης Αριστοτέλης]: 1
Ευαγγελίδου Βιργινία: 1
Ζαΐμης Ν.Γ.: 1
Ζαλοκώστας Γεώργιος Χ.: 18

Ζαμπέλιος Ιωάννης: 2
Ζερμπίνης Γεώργιος: 1
Ζωιόπουλος Θρασύβουλος [= Δάφνης Στέφανος]: 3
Ηλιόπουλος Π.: 1
Θαλείδης Κωνσταντίνος: 1
Θεοφίλου Γ.: 1
Θέρος Άγις: 1
Ιατρού Π. Μαγδαληνή: 1
Ιωαννίδης Ι.Π.: 3
Καζάζης Νεοκλής: 1
Καλαμογδάρτης Ηλίας Γ.: 2
Κάλβος Ανδρέας: 1
Καμπούρογλου Δημήτριος Γρ.: 7
Καμπούρογλου Ιωάννης Κ.: 21
Καπετανάκης Ηλίας: 1
Καραβίας Αχιλλεύς Γ.: 25
Καρασούτσας Ιωάννης Δ.: 4
Καρύδης Σοφοκλής: 3
Καστριώτης Γεώργιος ο Σκενδέρμπεης: 1
Κατακουζηνός Αλεξάνδρος: 3
Κοκκίνης Γεώργιος: 1
Κοκκινάκης Κωνσταντίνος: 2
Κόκκος Δημήτριος Ι.: 16
Κοντόπουλος Ν.: 2
Κορνάρος Βικέντιος: 1
Κορομηλάς Δημήτριος: 1
Κρης ποιητής: 5
Κρυστάλλης Κώστας: 9
Κυπαρίσσης Ν.: 1
Κύπριος Θεοδ. Γ.: 1
Κωλέττης Ιωάννης: 1
Κωστόπουλος Λυμπέριος Θ.: 2
Λαγκουϊδάρας Γ.: 1
Λάκων Δημήτριος: 1
Λάμπρος Σπυρίδων Π.: 1
Λαντς Ευγένιος: 2
Λασκαράτος Ανδρέας: 3
Λαφφόν Γουσταύος: 1
Λεοντιάς Σαπφώ: 1
[Μάγκας]: 1
Μαζαράκη Αγανίκη: 2
Μαλακάσης Μιλτιάδης: 2
Μάνος Κωνσταντίνος: 2
Μανούσος Αντώνιος: 4
Μαράνος Ιωάννης: 1
Μάργαρης Διονύσιος Ι.: 1
Μαρκοράς Γεράσιμος: 10

Μαρτζώκης Ανδρέας: 2
Μαρτζώκης Στέφανος: 6

Μαρτινέλης Γεώργιος: 2
Ματαράγκας Παναγιώτης: 4
Μάτεσις Αντώνιος: 3
Μελισσιώτης Παναγιώτης: 1
Μινέικος Στανίσλαος: 1
Μπέτσου Μαριέττα: 3
Μωραϊτίδης Αλέξανδρος: 2
Νερουλός Ιάκωβος Ρίζος: 2
Νικολάρας Ανδρέας Δ.: 8
Νικολάρας Ιωάννης Δ.: 1
Νυκτόβιος: 1
Ξένος Κ.Γ.: 1
Οικονομίδου Φωτεινή Α.: 2
Οικονομόπουλος Ηλίας Ι.: 5
Ορφανίδης Θεόδωρος Γ.: 3
Παλαμάς Κωστής: 4
Πανάς Φωκίων: 4
Παπαδήμας Γ.: 7
Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος: 3
Παπαδιαμαντόπουλος Ιωάννης: 1
Παπαντωνίου Ζαχαρίας Α.: 3
Παπαρρηγόπουλος Δημήτριος: 6
Παπασπύρου Μήτσος: 5
Παππαδοπούλου Αρσινόη: 1
Παππαδόπουλος Κωστής: 6
Παρασκευάς Βλαδίμηρος: 1
Παράσχος Αχιλλέας: 30
Παράσχος Γεώργιος: 7
Περδικίδης Αλ. Κ.: 7
Πεταλάς Χριστόδουλος Γ.: 1
Πετρουνάκος Ιωάννης Π.: 1
Πίπιζα Μαρίκα: 6
Πιτσιπιός Ιάκωβος: 1
Πλεύρης Γεώργιος: 2
Πολέμης Ιωάννης: 4
Πρασάς Κ.Ι.: 2
Προβελέγγιος Αριστομένης: 6
Ραγκαβής Αλέξανδρος Ρίζος: 23
Ραγκαβής Ιάκωβος Ρίζος: 1
Ραγκαβής Κλέων Αλ.: 1
Ραυτόπουλος Π. Γ.: 4
Ρώμας Κανδιάνος: 1
Σαϊκτής Θ.Γ.: 8
Σακελλαρόπουλος Κ.Δ.: 4
Σαλτέλης Νικόλαος: 1
Σαμαρτσίδης Χ.: 1
[Σατανάς = Κ.Φ. Σκόκος]: 3
Σημηριώτης Άγγελος: 1
Σκόκος Κ.Φ.: 1
Σκυλίτσης Ισ.: 2

Σκυλίτσης Ιωάν. Ι.: 1
Σολωμός Διονύσιος: 27
Σουρής Γεώργιος: 19
Σούτσος Αλέξανδρος: 6
Σούτσος Παναγιώτης: 22
Σπηλιωτόπουλος Αντων. Θ.: 1
Σταυρίδης Γεώργιος: 1
Στρατήγης Γεώργιος: 2
Στρατουδάκης Εμμ.: 3
Συνοδινός Ηλ.: 1
Συνοδινός Παναγιώτης Σ.: 11
Συνοδινός Τηλέμαχος Παν.: 4
Ταγκόπουλος Δημ. Π.: 6
Τανταλίδης Ηλίας: 29
[Τίμος (= Τίμος Μωραϊτίνης)]: 1
Τριανταφύλλης Κωνσταντίνος: 1
Τριαντάφυλλος Κλεάνθης: 8
Τρικούπης Σπυρίδων: 1
Τσακασιάνος Ιωάννης Γ.: 16
Τσοκόπουλος Γεώργιος Β.: 1
Τσοπανάκος Π.: 2
Τυπάλδος Ιούλιος: 3
Φεραίος Ρήγας: 4
Φέρμπος Παναγ.: 1
Χαιρέτης Δ.: 1
Χενιέρος Ανδρέας (=André Chénier): 1
Χορτάκης [sic = Χορτάτσης] Γεώργιος: 3
Χρηστοβασίλης Χ.: 1
Χρηστόπουλος Αθανάσιος: 16
Ψάλτης Δημ. Μπενή: 2

Οι προτιμήσεις του ανθολόγου

Ακολουθεί μια κατάταξη, ενδεικτική των προτιμήσεων του Κοκκινάκη, εκείνων των 17 ποιητών οι οποίοι ανθολογούνται με περισσότερα από 10 ποιήματά τους. Οι ποιητές κατατάσσονται κατά τον αριθμό των ποιημάτων σε φθίνουσα σειρά:

30 ποιήματα: Αχιλλέας Παράσχος
29 ποιήματα: Ηλίας Τανταλίδης
27 ποιήματα: Διονύσιος Σολωμός
25 ποιήματα: Αχιλλέας Γ. Καραβίας
23 ποιήματα: Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής
22 ποιήματα: Παναγιώτης Σούτσος
21 ποιήματα: Ιωάννης Καμπούρογλου
19 ποιήματα: Γεώργιος Σουρής
18 ποιήματα: Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Γεώργιος Ζαλοκώστας
16 ποιήματα: Δημήτριος Ι. Κόκκος, Ιωάννης Γ. Τσακασιάνος, Αθανάσιος Χρηστόπουλος
15 ποιήματα: Γεώργιος Δροσίνης
14 ποιήματα: Γεώργιος Βιζυηνός

11 ποιήματα: Παναγιώτης Π. Συνοδινός
10 ποιήματα: Γεράσιμος Μαρκοράς

Ας σχολιάσουμε συνολικά τους δύο παραπάνω πίνακες. Στη συντριπτική τους πλειονότητα, οι 166 ανθολογημένοι ποιητές καλύπτουν όλο το φάσμα της ελληνικής ποιητικής παραγωγής του 19ου αιώνα. Το αποτέλεσμα είναι ανάμεσά τους να υπάρχουν αρκετά εντελώς λησμονημένα ή και άγνωστα ονόματα ποιητών. Ουσιαστικά η «πανελλήνια» διάσταση της ανθολογίας του Κοκκινάκη επαληθεύεται από τη συμπερίληψη και διασπορά των δημοτικών τραγουδιών, δηλαδή ποιημάτων που κατά βάση ανάγονται στην πριν τον 19ο αιώνα εποχή, όχι όμως και από την ανθολόγηση των παλαιότερων επωνύμων ποιητών. Κι αυτό γιατί η ανθολογία Κοκκινάκη περιλαμβάνει λιγοστά αποσπάσματα από τρία έργα της κρητικής λογοτεχνίας, τον *Ερωτόκριτο* του Κορνάρου και την *Ερωφίλη* και τον *Γύπαρη* του Χορτάτη, δεν ανθολογεί όμως καθόλου ποιητικά κείμενα του 18ου αιώνα, ούτε του Δαπόντε ούτε των περισσότερων νεότερων ποιητών της περιόδου του νεοελληνικού διαφωτισμού. Ανθολογεί, βεβαίως, ποιήματα των δύο «προδρόμων» του Σολωμού, του Βηλαρά και, πολύ περισσότερο, του, αγαπητού στους πρώτους Αθηναίους ρομαντικούς, Χριστόπουλου. Αυτή η ιστοριογραφματολογική «στιγμή» της νεοελληνικής ποίησης είναι η ουσιαστική αφετηρία της ανθολογίας. Ο Επτανήσιος Διονύσιος Σολωμός κατέχει μια θέση, την τρίτη, ανάμεσα σε μια εξάδα Αθηναίων ρομαντικών ή κλασικορομαντικών ποιητών οι οποίοι καλύπτουν όλο το φάσμα της αθηναϊκής ποιητικής παράδοσης της περιόδου 1830-1880, από τις αρχές της μέχρι το τέλος της. Μάλιστα ο Αχιλλέας Παράσχος, ο λαϊκός ποιητής το έργο του οποίου θεωρήθηκε η χαρακτηριστικότερη έκφραση του φθίνοντος αθηναϊκού ρομαντισμού, κατέχει την πρώτη θέση του πίνακα, με τα περισσότερα ανθολογημένα ποιήματα. Η σχετικώς ευρεία ανθολόγηση του Σολωμού λιγότερο αντανάκλα την αισθητική αποδοχή της ποίησής του (εξάλλου ανθολογούνται κυρίως τα ερωτικά και πατριωτικά νεανικά ποιήματα και όχι τα ώριμα και αποσπασματικά έργα του), και περισσότερο την αναγωγή του σε εθνικό ποιητή. Από τους υπόλοιπους Επτανήσιους ποιητές του 19ου αιώνα με αρκετά ποιήματα ανθολογούνται ο Βαλαωρίτης, ο κύριος «σύνδεσμος» ανάμεσα στις δύο ποιητικές παραδόσεις του 19ου αιώνα, και ο Γεράσιμος Μαρκοράς, ποιητής που έγινε αρκετά αγαπητός στην Αθήνα κατά την τελευταία δεκαετία του αιώνα. Από τους ποιητές πάλι της νέας γενιάς, της γενιάς του 1880, περιλαμβάνονται στον πρώτο κατάλογο αρκετοί ποιητές, όπως όμως δείχνει ο δεύτερος κατάλογος ανάμεσά τους προμοδοτούνται ο ευθυμογράφος (και μετριότατος ποιητής) Γεώργιος Σουρής και ο ευκολογράφος Γεώργιος Δροσίνης. Μια χαρακτηριστική εκδήλωση του λαϊκού χαρακτήρα της ανθολογίας είναι ότι ο Κωστής Παλαμάς, ποιητής πιο «δυσνόητος» και λιγότερο λαϊκός από τον Δροσίνη, ανθολογείται από τον Κοκκινάκη με τέσσερα μόλις ποιήματα.

Η επιβίωση ενός παλαιότερου και ακόμη ισχυρού ποιητικού γούστου

Συγκρίνοντας τις επιλογές της ύλης των έξι ποιητικών ανθολογιών που εκδόθηκαν από την αρχή του 20ού αιώνα μέχρι το 1930, οι Βαρακλιώτου, Καραόγλου και Σδράλη διαπιστώνουν ότι «οι τέσσερις προσανατολίζονται, σε διαφορετικό βέβαια βαθμό η καθεμία, προς την παλαιότερη ποίηση. Οι επιλογές τους θα μπορούσαν, ίσως, να θεωρηθούν ως επιβίωση ενός παλαιότερου ή παρωχημένου γούστου που, ωστόσο, εξυπηρετούσε το σκοπό της ανθολογίας»^[19]. Η ίδια διαπίστωση ισχύει, πολύ περισσότερο μάλιστα, για την ανθολογία Κοκκινάκη. Επιπρόσθετα στην περίπτωση του Κοκκινάκη δύσκολα μάλλον μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι επιλογές της ύλης δείχνουν την «επιβίωση ενός παλαιότερου ή παρωχημένου γούστου» του ανθολόγου, αφού το γούστο αυτό πρέπει να αντανάκλα στις ισχυρές αντιστάσεις της παλαιάς (καθαρευουσιάνικης και ρομαντικής) ποίησης στις προτιμήσεις του αναγνωστικού κοινού του 1900.

Τελικά, μετά όλα όσα επισημάναμε παραπάνω σε τι μπορεί να εντοπιστεί το σημερινό ενδιαφέρον γι' αυτήν την δίχως άλλο παρωχημένη και ξεπερασμένη ανθολογία; Ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου, σε σύντομο άρθρο του όπου επισημαίνει αδυναμίες και αυθαιρεσίες παλαιότερων του ποιητικών ανθολογιών, κυρίως εκείνων του 19ου αιώνα, με πρώτη και κύρια εκείνη του Χαντζερή (1841), θεωρεί ως μία από τις αδυναμίες την «ανοχή» του ανθολόγου: «Σύμφωνα με την αρχή της ανοχής, ο συλλέκτης, κάθε στιχουργό που δημοσίευσε έμμετρα, τον θεωρεί μια κατάσταση και τον περιλαμβάνει στο βιβλίο του. Στην πυκνή αυτή λόχμη ο αναγνώστης

αφίνεται μόνος του ν' ανοίξη δρόμο όπως μπορεί. Τσουκνίδες, χαμόκλαδα και φρύγανα εννοούν να ζήσουν μαζί με τα δέντρα»^[20]. Μάλιστα ως το πιο ακραίο παράδειγμα «ανοχής» του ανθολόγου, ο Παπαντωνίου αναφέρει την ανθολογία *Παρνασσός* που εκδόθηκε σε τρεις τόμους στη Σμύρνη, από το 1894 έως το 1896, ως έκδοση του περιοδικού «Αμάλθεια»· γράφει, εντελώς απαξιωτικά, γι' αυτήν: «Ηρθε σε κάποιο λόγιο της Σμύρνης η ιδέα να αρπάξει από τη λήθη όλους τους πεθαμένους στίχους των ερασιτεχνών, ενθρονίζοντάς τους σ' ένα νέο *Παρνασσό*, καταπληκτικό για την ανοχή του και για τον όγκο του - 1894 - άσυλο για τα καταδικασμένα έργα της καθαρευούσης, ξερό Παρνασσό χωρίς νερό και χορτάρι, όπου ο Πήγασος θα έγινε πετσό και κόκκαλο. Αυτή ήταν η μεγαλύτερη Ανθολογία της ανοχής που έγινε στην Ελλάδα»^[21]. Είναι φανερό ότι η ειδικότερη σκοπιά από την οποία ο Παναγιώτης επικρίνει την ανθολογία είναι εκείνη της δημοτικιστικής του προτίμησης. Ακριβέστερη περιγραφή της ίδιας ανθολογίας έκανε ο Δημήτρης Μάργαρης, στο δικό του σύντομο άρθρο με θέμα τις πρώτες νεοελληνικές ανθολογίες, όπου χαρακτηρίζει τη συμρνεϊκή ανθολογία του *Παρνασσού* «ένα νέο τέρας ανθολογίας με καταπληκτικό συναγερμό ποιητών ζωντανών και πεθαμένων»^[22]. Ο Μάργαρης μάς δίνει πιο συγκεκριμένες πληροφορίες: ο πρώτος τόμος περιλαμβάνει 46 πεθαμένους ποιητές σε 800 σελίδες, ο δεύτερος 19 ζώντες ποιητές (από το Α έως το Κ) σε 572 σελίδες, και ο τρίτος, που εκδόθηκε το 1896, 46 ζώντες ποιητές (από το Λ έως το Χ), 4 ξένους και 22 Σμυρνιούς σε 1064 σελίδες. Εν συνόλω, λοιπόν, 137 ποιητές^[23]. Εξάλλου και μια πρόχειρη σύγκριση με τα ποσοτικά δεδομένα των προηγούμενων βασικών και λόγιων ανθολογιών του 19ου αιώνα δείχνει ότι η ανθολογία του Κοκκινάκη είναι μία από τις μεγαλύτερες. Έτσι η ανθολογία του Χαντζερή (1841) έχει 390 σελίδες, εκείνη του Ραπτάρχη (1868) έχει 736 σελίδες, εκείνη του Ματαράγκα (1880) έχει περισσότερες από 1000 σελίδες^[24].

Θεωρημένη, λοιπόν, από τη σκοπιά του χρόνου της δημοσίευσής της, το 1900, η ανθολογία του Κοκκινάκη μπορεί να κατηγορηθεί για την «ανοχή» του επιμελητή της, με αποτέλεσμα αυτός να θολώνει τα νερά μιας ευκρινούς και ποιοτικά διαβαθμισμένης εικόνας της παλαιότερης και σύγχρονης του ποίησης. Μάλιστα ανθολογεί 166 επώνυμους ποιητές, μη συμπεριλαμβανομένων δηλαδή των «δημοτικών ασμάτων», συνεπώς ξεπερνά και τους 137 ποιητές της συμρνεϊκής ανθολογίας του *Παρνασσού*. Θεωρώντας ωστόσο την ανθολογία Κοκκινάκη από τη σημερινή σκοπιά, το τότε ελάττωμά της γίνεται, όχι βέβαια η σημερινή της αρετή, αλλά μια εστία ενδιαφέροντος. Κι αυτό γιατί με την τόσο μεγάλη πληθώρα ποιητών που περιέλαβε μάς προσφέρει μια εκτεταμένη απογραφή του μέσου όρου της ποιητικής παραγωγής του 19ου αιώνα.

Από την άλλη, αν κρίνουμε την ανθολογία του Κοκκινάκη με γνώμονα τη στάση της απέναντι στη σύγχρονη της ποίηση, δηλαδή την ποίηση των νέων της γενιάς του 1880, διαπιστώνουμε ότι η στάση αυτή συνιστά ίσως την αρνητικότερη όψη της. Η ελλιπής, άνιση και άστοχη ανθολόγηση των σύγχρονων ποιητών από τον Κοκκινάκη δείχνει ότι ο δρόμος της ποιητικής καθιέρωσης για τη δημοτικιστική γενιά του 1880 ήταν ακόμη αρκετά μακρύς και δύσκολος, τουλάχιστον όσον αφορά στο ευρύ κοινό. Οι λιγοστοί μελετητές που ασχολήθηκαν με τις ποιητικές ανθολογίες του 19ου αιώνα επισημαίνουν ότι η μοναδική ανάμεσα στις όψιμες ανθολογίες του αιώνα η οποία απηχεί το κλίμα της ποιητικής ανανέωσης που έφερε η γενιά του 1880 είναι εκείνη του Δ.Π. Ταγκόπουλου, *Νέα λαϊκή ανθολογία*, Αθήνα 1899, καθώς «συγκεντρώνει [στις 528] σελίδες της όλους τους νέους ποιητές που άνοιξαν τον καινούργιο δρόμο στην ελληνική παράδοση από το ξεκίνημα του 1880 μέχρι της εποχής του. Εκεί μέσα εισβάλλουν για πρώτη φορά και οι λεγόμενοι μαλλιαροί που εξελίχτηκαν στη θαυμαστή χορεία των δημοτικιστών».^[25]

Ευριπίδης Γαραντούδης

Πίνακας περιεχομένων

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Πρόλογος του εκδότη Δημητρίου Κ. Κοκκινάκη (σ. 3-4).

Μέρος πρώτον: Λυρική ποίησης. Α' Άσματα ερωτικά (σ. 9).

Β' Πατρίς (σ. 251).

Γ' Φύσις (σ. 387).

Δ' Θρησκεία-Οικογένεια (σ. 425).

Ε' Λυρικά διάφορα (σ. 489).

Στ' Σατυρικά και ευτράπελα (σ. 619).

Ζ' Επιγράμματα-Μύθοι-Αινίγματα (σ. 669).

Η' Βακχικά (σ. 703).

Θ' Παντοία (σ. 723).

Ι' Δίστιχα (σ. 728).

Μέρος δεύτερον: Δημοτική ποίησης. Α' Άσματα ιστορικά, κλέφτικα, ηρωικά (σ. 759).

Β' Ερωτικά και άλλα διάφορα (σ. 829).

Γ' Άσματα του χορού (σ. 851).

Δ' Ανέκδοτα κρητικά δίστιχα (σ. 868).

Πρόλογος στη Νέα Ανθοδέσμη (σ. 887-888).

Μέρον τρίτον: Νέα Ανθοδέσμη, ήτοι συνεννόησις διά των ανθέων (σ. 889).

Αποφθέγματα (σ. 915).

Ιστορικά ανέκδοτα (σ. 923).

Ευτράπελα (σ. 927).

Ευρετήριο των περιεχομένων [κατά την αλφαβητική σειρά των ανθολογημένων ποιητών] (σ. 929).

[Ευρετήριο περιεχομένων κατά τη σειρά των ενοτήτων και των ποιημάτων] (σ. 954).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΑΝΘΟΛΟΓΗΜΕΝΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ:

Αμπελά Τιμολ.: Α' 211 Σν (Όταν εξήτουν εύελπς) σ. 176. - Α' 235 Ο πρώτος έρως (Όταν έρριψα ένθους) σ. 194. - Α' 275 Ες την ζώνην της (Άψυχε ζώνη) σ. 221. - Α' 275 Ες μίαν κόρην της Εύας (Απόσπασμα) (Μίαν φοράν) [εννιά τετράστιχες στροφές] σ. 223. - Γ' 20 Ες ρυάκιον (Κύλα, κύλα το νερόν σου) σ. 401. - Ε' 7 Ασμάτιον (Τι ψελλίζεις μικρά φίλη;) σ. 493. - Ε' 23 Μετά Καδμείαν νίκην (Μετά φλογώδη έρωτα) σ. 507. - Ε' 118 Λαϊδος Δάκρυα (Έχει στιγμάς αγνότητας) σ. 588.

Αννίνου Χαραλ.: Ε' 139 Παράπονον (Προχθές ακόμη, Χλόη μου) σ. 608.

Αξιώτου Π.: Ζ' 15 Χήνες (Με βέργα μεγαλώτατη) σ. 673. - Ζ' 17 Χωριάτης και άλογο (Χωριάτης βρώμη έσπερνε) σ. 676.

Αργυροπούλου Μιχαήλ: Ε' 111 Η Τουρκάλαις (Δερβίση μου, γιατί) σ. 584. - Α' 73 Της μάννας ο καϋμός (Αχ! ήταν μια φορά) σ. 822.

[Αρσένη Α.Ν.: Α' 73 Της μάννας ο καϋμός (Αχ! ήταν μια φορά). Τονισθέν υπό Φλωρεντίας Ν. Αρσένη σ. 822.]

Αυγουστίδου Γ.: Α' 181 Αθυμία (Ω Θεέ, την ζωήν εβαρύνθην) σ. 149.

Αυλίχου Γ.: Ε' 142 Το αέρι (Φύσα λίγο, φύσ' αέρι) σ. 610.

Βαλαβάνη Δημοσθ.: Α' 85 Εκείνη (Εις σύρτιν, όπου στρώνεται) σ. 65.

Βαλαωρίτου Αριστ.: Α' 3 Ρεμβασμός (Πόσαις φορές τα κύματα) σ. 11. - Α' 117 Ο αποχαιρετισμός (Σαν φύλλο κίτρινο) [οκτώ στροφές] σ. 95. - [Α' 285, VII (Φύσα, Βοριά μου, φύσησε) σ. 233.] - Β' 12 Ο Δήμος και το καρνοφύλλι του (Εγέρασα) σ. 265. - Β' 24 Ευαγγελισμός και Ελλάς (Με μιας ανοίγει) σ. 296. - Β' 40 Εις τον ανδριάντα Γρηγορίου Ε', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (Πώς μας θωρείς) σ. 317. - Β' 48 Η φυγή (Τ' άλογο! τ' άλογο! Ομέρ Βριόνη) σ. 329. - Β' 49 Ασπασμός προς την Ελλάδα (Άνοιξε, μάνα μας) σ. 330. - Β' 56 Ο Πνευματικός (Θύμει, Θύμει! μ' ακούς;) σ. 339. - Β' 65 Ο Σαμουήλ (Καλόγερε! τι καρτερείς) [49 στίχοι] σ. 352. - Β' 66 Ο Αστροπόγιαννος (Ξύπν' Αστροπόγιαννε) σ. 354. - Β' 70 Η Φάλαγξ (Ζώστε, ζώστε τ' άρματά σας) σ. 359. - Γ' 27 Το μαρανθέν ρόδον (Την αυγή με τη δροσούλα) σ. 407. - Δ' 28 Νανάρισμα (Φύσ' αεράκι δροσερό) σ. 450. - Ε' 39 Αλής, μονολογών (Δεν έχεις θάρρος να με ιδής) [εννιά στροφές] σ. 519. - Ε' 50 Η Λίμνη (Πάντα λοιπόν θα τρέχωμε) σ. 529. - Ε' 71 Θάνατος της Φροσύνης (Εκκύνταξε ο Αλήπασας) [τέσσερις στροφές] σ. 546. - Ε' 102 Θανάσης Βάγιας (Ελεημοσύνη, Χριστιανοί) σ. 571.

Βάλβη Σταματίου: Ζ' 16 Δύο Μύθοι (Ονος τις φέρων αλγεινώς - [Φεύγετε, τέκνα, πάντοτε]) σ. 674, 675.

Βαρβάτη Γ.: Ε' 128 Το Τραγούδι της (Ένα τραγούδ' απ' το γλυκό) σ. 597. - Ε' 138 Μου πέρασ' η αγάπη (Ανέλπιστα μου πέρασε) σ. 607.

Βασιλειάδου Σπυρίδωνος: Α' 189 Ο Ερωτευμένος Ενετός (Δεν με αρέσει) σ. 157. - Α' 190 Εις Λεύκωμα (Προχθές εις μίαν εξοχήν) σ. 158. - Ε' 2 Εκ των «Εικόνων» (Όταν προβάλλει εις το βουνόν) σ. 490. - Ε' 11 Το Ανώνυμον (Καθώς δυο τρία άνθια) σ. 496. - Ε' 54 Νοσταλγία (Ω τάφε, εις τα στήθη σου) σ. 534. - Ε' 95 Εις Άγγελον και Δαίμονα (Εκοιμώμην δίχως) σ. 566.

Βασιλικού Πέτρου: Ε' 37 Στη Βρύση (Μια αυγή καθώς εξύπνησα) σ. 518.

Βελλιανίτη Θ.: Α' 253 Η προσευχή (Όταν σε θλιβεραίς στιγμαίς) σ. 208. - Ε' 66 Παληό Τραγούδι (Απ' τη στιγμή που φάνηκες) σ. 542.

Βεργωτή Π.: Β' 28 Εμβατήριον εις το Αρκάδι (Εμπρός παιδιά) σ. 301.

Βερναρδάκη Δημητρίου: Α' 47 Άσμα Γύφτισσας (Δυο πέρδικαις ζωγραφισταίς) σ. 37. - Β' 8 Εκ του Πλάνητος (Και έμεινες ούτως, Ελλάς) [πέντε στροφές] σ. 258. - Β' 9 Άσμα ληστών (Ευνήν εις το σπήλαιον) [επτά στροφές] σ. 260. - Β' 62 Άλωσις Κωνσ/πόλεως υπό Λατίνων (Ανατολαί, θρηνήσατε) [δεκατρείς στροφές] σ. 347.

Βηλαρά Ιωάννου: Α' 153 Συμβουλή (Θωρώ σου, Χλόη κ' άδικα) σ. 124. - Α' 208 Το έρημον πτηνόν (Πουλάκι, ξένο, ξενητεμένο) σ. 173. - Α' 215 Αποχαιρετισμός (Αχ! έλα θάνατε πικρέ) σ. 178. - Ε' 74 Υγεία-Καλή καρδιά (Η ζήσω τη ζωή μου) σ. 549. - ΣΤ' 20 Μωρόσοφος (Πώς ο Πάνσοφος εξέχει) σ. 638. - Ζ' 48 Γάτος και καθρέπτης (Ω φιλόσοφοι σοβαροί) σ. 687. - Ζ' 60 Χαρά-Μάτια (Το πρώτο μ' όποιος έχει) σ. 698. - Γ' 1 Δίστιχα σ. 728.

Βιζυηνού Γεωργίου: Α' 88 Το παράπονον (Κυρά μου Αφροδίτη) σ. 69. - Α' 119 Παραβολή (Ουδέ τ' άστρον της αυγής) σ. 97. - Α' 132 Τα άνθη (Τ' άνθη που μ' έχεις χαρισμένα) σ. 107. - Β' 171 Η καρδιά του ποιητού (Είνε η καρδιά) σ. 138. - Γ' 2 Τα δένδρα (Όλα τα δένδρα) σ. 388. - Γ' 3 Η νεφέλη (Όταν βαρεθή η νεφέλη) σ. 389. - Γ' 9 Η εσπέρα (Κλίνει ο ήλιος) σ. 392. - Γ' 14 Η καταιγίς (Ηλθαν τα νέφη στου Βοριά) σ. 396. - Γ' 17 Το έρημον πτηνόν (Ηλθαν νέφη στα βουνά) σ. 399. - Γ' 18 Ο Μάρτιος (Ο Μάρτης βάλλει τ' Απριλιού) σ. 400. - Δ' 31 Ο αποχωρισμός (Φουρτούνιασεν η θάλασσα) σ. 455. - Ε' 25 Η αγία Σοφία (Μέρα και νύχτα μελετά) σ. 509. - Ε' 46 Το όνειρον μου (Εψές είδα 'ς τον ύπνο μου) σ. 525. - Ζ' 52 Αι δύο λαμπάδες (Δύο άνισαι λαμπάδαις) σ. 691.

Βικέλα Δημητρίου: Α' 232 Μη ξεχνάς (Μη ψυχρά με κυττάξεις) σ. 192. - Δ' 46 Η Λενούλα (Λενούλα, ιδές εφόρεσα) σ. 469. - Ε' 5 Απολογία (Μου είπαν: Μη στην ποίησι) σ. 492. - Ε' 22 Σ' αγαπώ (Χθες όταν 'χωρισθήκαμε) σ. 507. - Ε' 34 Εις ξένην (Μη την σπιθόβολη 'ματιά) σ. 516. - Ε' 45 Μητρική τύφλωσις (Γιατί μαδιέσαι, πέρδικα) σ. 524. - Ζ' 12 Εις την Νεοελληνικήν (Πού την τραβάτε) σ. 672.

Βλαστού Παλλασίου: Ε' 113 Άνοιξις (Μέσα σε άρμα ολόχρυσο) σ. 585.

Βλάχου Αγγέλου: Α' 45 Τι θέλω (Δεν θέλω πλούτη και χρυσόν) σ. 35. - Α' 115 Το άστρον (Εις τους γαλανούς αιθέρας) σ. 94. - Β' 72 Ο τελευταίος Έλλην (Τι εγείνατο Αθήναι;) σ. 366. - Β' 73 Ο νεοσύλεκτος (Δος μου, μητέρα, μια ευχή) σ. 369. - Ε' 49 Η μουσική (Τι εσκόπει, των Αγγέλων) σ. 528.

Βραχνού Αλέκου: Α' 72 Τριλογία (Το ρόδο ώμορφο λουλούδι) σ. 52.

Βυζαντίου Αλεξάνδρου: Α' 97 Δάφνη, ρόδον, κυπάρισσος (Είμαι η δάφνη• εμέ) σ. 77. - Β' 44 Προς τον Κανάρην (Ως λείψανον εισέτι ζων) σ. 325. - Β' 71 Σωκράτης και Αριστοφάνης (Όταν πλανώμ') σ. 360.

Βυζαντίου Δημητρίου: Α' 133 Αφιέρωσις στίχων (Με ανεμώνην έστεψα) σ. 107.

Γαβρίλη Ι.Α.: Γ' 25 Η Μπενίτσες (Μαγεύει, χωροπούλα μου) σ. 405. - Ε' 65 Εις κόρην ξενιτευθείσαν (Στην ξενιτιά) σ. 542.

Γεωργοπούλου Γ.Μ.: Ε' 112 Θα ξανάρθη (Ναυτόπουλο, πανώρηο) σ. 584.

Γούναρη Κ.: Η' 6 Ξανθό μεθύσι (Σαν είδα τα μαλλιά σου) σ. 706. - Η' 11 Πρόποσις (Στα γυμνασμένα παλληκάρια) σ. 711. - Η' 18 Θρησκεία και κρασί (Ευφραίνει, λέγει, το κρασί) σ. 717. - Η' 26 Στον Σωκράτη (Εγώ σ' ανακηρύσσω) σ. 722.

Γρυπάρη Ι.: Α' 268 Πόθος (Τα φιλιά σου είχαν τη λαύρα) σ. 218.

Δαμβέργη Μ. Ιωάννου: Δ' 48 Ένα φιλί 'ς τη μάννα σου (Με κάθε φύσημα) σ. 472.

Δίβαρη Ν.: Ε' 115 Εις μάτην (Μάτην το πνεύμα μού πλανάς) σ. 586.

Δοσίου Αικατερίνης: Ε' 96 Το άσμα της Μεδώρας (Μυστικόν γλυκύ) σ. 567.

Δροσίνη Γεωργίου: Α' 9 Το δόλωμα (Μια κόρη με ξανθά μαλλιά) σ. 14. - Α' 21 Το δώρο της πρωτοχρονιάς (Τι θέλω, μ' ερωτάς) σ. 21. - Α' 37 Τετράστιχον (Όταν γλυκολιγώνεσθε) σ. 29. - Α' 40 Μάτια μου μαύρα (Μέσ' 'ς της ζωής μου) σ. 31. - Α' 41 Γιατί Μαρία (Όταν σου λέω κάποτε) σ. 31. - Α' 78 Ο Ψαράς και η βοσκοπούλα (Βοσκοπούλα) σ. 57. - Α' 79 Τα χλωμά της κάλλη (Εσκυψεν η κόρη κάτω) σ. 59. - Α' 225 Το άγαλμα (Την κεφαλή μόνον) σ. 187. - Β' 76 Δόξα εις παρά τα σύνορα πεσόντας (Ω πατρίδα μου καϊμένη) σ. 372. - Γ' 35 Η μυγδαλιά (Τ' άσπρο της φόρεμα) σ. 414. - Ε' 9 Λύπη και ελπίδα (Ή το στρώμ' απάνω) σ. 495. - Ε' 30 Ευτυχία (Την ευτυχία πάντα προσμένω) σ. 513. - Ε' 72 Εξομολόγησις (Σαν ήρθ' η ώρα) σ. 548. - Ε' 106 Η κόρη της ανοίξεως (Γεννήθηκες την Άνοιξη) σ. 580. - Γ' 2 Δίστιχα της αγάπης [είκοσι δίστιχα] σ. 729.

Ειμαρμένου Αμιλίου [= Κουρτίδη Αριστοτέλη] Α' 262 Το άπειρον (Δεν ηδυνάμην, κόρη) σ. 215.

Ευαγγελίδου Βιργινίας: Α' 228 Νύξ (Είναι νύξ και γαλήνη) σ. 189.

[Ζαΐμη Γ.Ν.: Α' 285, XVII (Εις τον κόσμον μίαν μόνον) σ. 239.]

Ζαλοκώστα Γεωργ.: Α' 4 Ρόδον και χορτάρι (Ένα λουλούδι) σ. 11 - Α' 14 Το φίλημα (Μια βοσκοπούλα αγάπησα) σ. 18. - Α' 112 Η αναχώρησίς της (Ξυπνώ και μου 'παν) σ. 92. - Α' 204 Ο ποιητής (Ύπνο δεν βρίσκει η συμφορά) σ. 169. - Β' 58 Ο Βότσαρης (Ο λέων όταν έξαφνα) [οκτώ στροφές] σ. 341. - Β' 64 Ο πρωτομάρτυς Ρήγας (Εορτήν) σ. 349. - Δ' 33 Ο βορειάς που τ' αρνάκια παγώνει (Ητον νύχτα) σ. 458. - Δ' 36 Η πέρδικα (Βόσκουνε η άλλες πέρδικες) σ. 462. - Ε' 3 Ο Λαοκόων (Ο Λαοκόων καταβάς) σ. 491. - Ε' 10 Αθανασία (Στο μνήμα μέσα τον νεκρό) σ. 495. - Ε' 18 Οι δισταγμοί της κόρης (Στενάζω, λύπη) σ. 504. - Ε' 77 Τα μνήματα (Τι χρησιμεύ' εις τους νεκρούς) σ. 552. - ΣΤ' 12 Ο φιλάργυρος (Στο σπίτι είχε κλεισμένα) σ. 631. - ΣΤ' 29 Ο Μαγνητισμός (Θαύματα ακούω) σ. 656. - Ζ' 29 Επί του τάφου δύο αδελφών (Τέκν' αδελφά) σ. 680. - Ζ' 51 Κούρκος και αετός (Εμονομάχησαν ποτέ) σ. 690. - Η' 22 Το μάταιον της ζωής (Είναι μοίρα θνητών) σ. 720. - Η' 23 Επικούρειον άσμα (Άφησε τον άδην πλέον) σ. 720.

Ζαμπελίου Ιωάννου: Α' 113 Τελευταία πρωία (Γλυκοφέγγει και τ' άστρο της αυγούλας) σ. 92. - Ε' 91 Πόθος (Ροδοδάκτυλος αυγή μου) σ. 563.

Ζερμπίνη Γεωργ.: Α' 74 Σε μια Μικρούλα (Σιμά μου σαν επέρασες) σ. 53.

Ζωιοπούλου Θρασ. [= Δάφνη Στέφανου]: Ε' 51 Ιτιάς κλωνάρια (Ηρθε η άνοιξη γλυκειά μου) σ. 532. - Ε' 79 Η αγάπη μου (Στον κόσμο αυτόν) σ. 554. - Ε' 103 Στη λύπη (Αχ, έλ' αγάπη μου γλυκειά) σ. 578.

Ηλιοπούλου Π.: Α' 247 Η αύρα (Εσπερία αύρα μου αθώα) σ. 204.

Θαλείδου Κωνστ.: Α' 202 Θρήνος (Εις το ρεύμα της ζωής μου) σ. 166.

Θεοφίλου Γ.: Α' 70 Ύπνος εις τον γενναιότατον αρχηγόν της Ακαρνανίας Δημήτριον Γρίβαν (Αετός ήσαι του Πίνδου) σ. 820.

Θέρου Αγ.: Α' 269 Τα πρώτα (Τι ώμορφο το πρώτο χελιδόνι!) σ. 218.

Ιατρού Π. Μαγδαληνής: Ζ' 63 –Κ– Αμέλεια (Είμαι άνθος) σ. 699.

Ιωαννίδου Π.Ι.: Ε' 137 Συμβουλή (Ποτέ σου την αγάπη σου) σ. 607. - Ε' 146 Αργυπνία (Όταν ξυπνώ την νύχτα) σ. 614. - Ε' 150 Κρασί-φιλί (Σ' ένα ποτήρι μοναχά) σ. 616.

Καζάζη Νεοκλέους: Ε' 141 Λησιμόνει (Δεν θέλω εις ανθρώπινα) σ. 609.

Καλαμογδάρτη Γ. Ηλ.: Α' 182 Μη κοιμάσαι (Ω! μη κοιμάσαι) σ. 150.- Α' 255 Παραγγελία (Αναχωρείς, κι αυτού που πας) σ. 209.

Κάλβου Ανδρέου: Β' 41 Εις τον ιερόν λόχον (Ας μη βρέξι ποτέ) [4 στροφές] σ. 322.

Καμπούρογλου Γρ. Δημ.: Α' 239 Συμβιβασμός (Ενα κορίτσι κρινοπλασμένο) σ. 197. – Ε' 62 Το Ξημέρωμα (Ο ήλιος ανατέλλει) σ. 540. – Ε' 63 Το Βασίλευμα (Ο ήλιος βασιλεύει πέρα στο βουνό) σ. 541. – Ε' 67 Πώς δεν ζηλεύει (Δεν έμεινε στον κόσμο χελιδόνι) σ. 543. – Ε' 73 Ο Ψαράς (Ψαράδικη βαρκούλα) σ. 549. – Ε' 80 Ο σπλαχνικός διαβάτης (Ωμορφονιά) σ. 555. – ΣΤ' 17 Έρωσ και Γραμματική (Ο έρωσ αφ' ου έφαγε) σ. 635.

Καμπούρογλου Ιωάννου: Α' 36 Απουσία (Γυρίζω καθώς 'γύριζα) σ. 28. – Α' 59 Εις καλήν (Είναι γλυκά τα μάτια σου) σ. 45. – Α' 116 Η βαρκούλα (Βάρκα, βαρκούλα, πάρε με) σ. 94. – Α' 135 Πόνος (Αν αγρυπνήσας κλίνω) σ. 109. – Β' 73 Αι Αθήναι μου (Αθήναι μου, οπόσον ζω) σ. 368. – Β' 83 Εις τον Βασιλέα Γεώργιον Α' (Της Ελλάδος) σ. 380. – Γ' 29 Συγκομιδής χαρά (Χαράγματα, πρωί, αρχίζει) σ. 409. – Γ' 30 Το Γουρουνόπουλο (Γουρουνόπουλο γυρίζει) σ. 410. – Γ' 31 Άνοιξις (Άνοιξις, ω χάρις θεία!) σ. 411. – Γ' 32 Του ουρανού το χρώμα (Στα πιο ακάθαρτα νερά) σ. 411. – Γ' 33 Μέλισσα και Πεταλούδα (Η Μέλισσα το θέρος) σ. 412. – Γ' 34 Μηλιά και Ψευτιά (Μηλιά, το μήλο σου θα πάρω) σ. 413. – Δ' 21 Του Θεού το Μάτι (Τα πουλάκια κελαδούν) σ. 445. – Δ' 23 Κυριακή δέσις (Θεού Κυριακή!) σ. 446. – Δ' 49 Ο ίδιος δρόμος (Με την στάμναν εις τον ώμο) σ. 473. – Δ' 51 Μητέρα και Παιδί (Βλέπεις εκεί ψηλά) σ. 475. – Δ' 52 Παιδική φιλοσοφία (Δύο παιδάκια μαλωμένα) σ. 476. – Δ' 53 Το έρημο και ορφανό (Πηγαίνω δεν ρωτά κανείς) σ. 477. – Ε' 69 Άσμα πλανηθέντος (Είδες γυναίκα ν' αγαπά) σ. 545. – Ζ' 57 Τα κόκκινα πέδιλα (Μια γάτα, γάτα πονηρή) σ. 696.

Καπετανάκη Ηλ.: Θ' 2 Εκ του «Γενικού» Γραμματέως (Με τ' αφέντη) [4 στροφές] σ. 742.

Καραβία Γ. Αχιλλέως: Α' 218 Προς τους αστρονόμους (Προς σας καλοί μου φίλοι) σ. 81. – Α' 252 Εις Εκείνην (Τα στήθη έχεις θρόνο σου) σ. 20. – Α' 257 Έλ' άνοιξε (Έλ' άνοιξε, αγάπη μου χρυσή!) σ. 211. – Β' 16 Το ξίφος του Άρεως (Εις πέτρα του θανάτου) σ. 278. – Β' 53 Αναγέννησις (Όταν 'πήδησεν έξω η Δόξα) σ. 335. – Β' 88 Εις τους εθνομάρτυρας Φιλίππιδην και Πασχίδην (Εις την δούλην Ελλάδα) σ. 383. – Γ' 22 Το Καναρίνι (Το χαϊδεμένο το καναρίνι) σ. 403. – Γ' 41 Αηδόνι (Μέσα σε κλουβί κλεισμένο) σ. 418. – Δ' 16 Εις τον κινδυνεύοντα σταυρόν (Σκοτεινιάζει) σ. 438. – Δ' 47 Χειμών-Ορφάνια (Σ' αυτό το κρύο που μας) σ. 470. – Δ' 60 Εις τον Θ. Γ. Ρετσιναν (Νέον έτος ανατέλλει) σ. 485. – Ε' 26 Για μια καρδιά (Δεν ήθελα ψαλίδι σου) σ. 512. – Ε' 28 Μαρασμός (Δροσερώτατο αέρι) σ. 513. – Ε' 52 Τον έρωτά μου μην υβρίζης (Σε συγχωρώ) σ. 532. – Ε' 89 Έκφρασις πόνου (Αχ, με ηρνήθη) σ. 561. – Ε' 94 Ο έρωτας κουμπάρος (Εις γάμον, όπου ήταν) σ. 565. – Ε' 99 Πλάνη (Μ' εμάγευσε το θελκτικόν σου άσμα) σ. 569. – Ε' 123 Μ' αρνήθη (Μη μ' ερωτάς, γιατί θρηνώ) σ. 593. – ΣΤ' 7 Η κρίσις μου (Τα 'μάτια και τα μάγουλα) σ. 626. – ΣΤ' 30 Ο Ψεύστης (Ελα, μάτια μου και φως μου) σ. 657. – ΣΤ' 32 Εκλογή (Απόψε υπανδρεύεσαι) σ. 658. – ΣΤ' 37 Χολόσκασμα (Θα μου αρνηθής και τώρα) σ. 665. – Ζ' 64 Επιτάφιος (Εις τα έρημα και πλήρη) σ. 700. – Α' 73 Η Μακεδονία 1895 (Σταθήτ' εδώ, βρε) σ. 823. – Α' 74 Η δόξα εις το Δραγατσάνι (Εις το Δραγατσάνι) σ. 825.

Καρασούτσα Δ. Ιωάννου: Α' 142 Μεταβολή (Τι έγινε της πρώτης) σ. 114. – Α' 152 Η καλλονή (Ω καλλονή της φύσεως) σ. 123. – Δ' 15 Εις εν άστρον (Ω συ 'που εις αιθέρος) σ. 437. – Ζ' 53 Θεός και θάνατος (Ο Θεός τον θάνατον) σ. 692.

Καρύδου Σοφοκλέους: Β' 31 Ο εν Κρήτη πληγωμένος εθελοντής (Χρυσά πουλάκια) σ. 304. – Β' 32 Η πρόσφυξ Κρήσσα (Ενα παιδί μου μοναχά) σ. 306. – Β' 86 Εις τον εθνομάρτυρα Πασχίδην (Του γένους την ανάστασιν) σ. 382.

Καστριώτου Γεωργίου του Σκενδέρμπεη: Α' 32 Οι τρεις καπιτάνοι (Ο Κώστας ο μικρότερος) σ. 787.

Κατακουζηνού Αλεξάνδρου: Γ' 44 Ο λαγός (Νύκτα ο λαγός εβγήκε) σ. 420. – Δ' 19 Ύμνος εις τον Θεόν (Με

μέλος εναρμόνιον) σ. 444. - Ζ' 55 Ο Σαδής (Ωραίος ήτο ο Σαδής) σ. 694.

Κόκκου Ι. Δημητρίου: Α' 11 Πέτρα-Καρδιά (Λένε πως πέτρ' αντί καρδιάς) σ. 16. - Α' 25 Ύπνος-Θάνατος (Τόσαις φοραίς, μελαχρινή) σ. 23. - Α' 31 Κάθε φορά (Κάθε φορά στον ουρανό) σ. 26. - Α' 42 Πρωτοχρονιά (Σκέπτομαι, ξανασκέπτομαι) σ. 32. - Α' 48 Να ήμουν γέρος (Μια 'μέρα, που ευρέθηκα) σ. 39. - Α' 49 Η χήρα (Έτσι μια 'μέρα έγραψε) σ. 39. - Α' 64 Ο Μανάβης (Πάρτε σταφύλια ροζακιά) σ. 48. - Α' 65 Μαγδαληνή (Αν ήτο η Μαγδαληνή) σ. 48. - Α' 226 Η Επάνοδος (Το τρελλό το χελιδόνι) σ. 188. - Α' 240 Έρωσ-Δυναμίτης (Όταν τα δυο) σ. 198. - Α' 241 Πρωταπριλιά (Θα με 'βαρεθή) σ. 199. - ΣΤ' 19 Άνθρωπος-Θεός (Αν είν' αλήθεια) σ. 638. - ΣΤ' 33 Είδα ... ένα όνειρο (Ήμουν 'ς ένα) σ. 659. - Ζ' 44 Εις αντιπολιτευόμενον (Αντιπολιτευόμενος) σ. 685. - Θ' 3 Εκ της «Λύρας του Γερω-Νικόλα» (Κρατώντας) [16 στίχοι] σ. 725. - Θ' 6 Εκ του «Μπάρμπα-Λινάρδου» (Κρυμμένη) [8 στίχοι] σ. 726.

Κοκκίνη Γεωργίου: Β' 68 Επιτύμβιον (Χαθήτε βρώμικα σκυλιά) σ. 357.

Κοκκινάκη Κωνστ.: Β' 11 Ο Τουρκομάχος Έλλην (Ω λυγηρόν) σ. 264. - [Β' 51 Ο Τουρκομάχος Έλλην (Φωνή του Άρεως)] σ. 333.

Κοντοπούλου Ν.: Γ' 40 Τα άνθη (Άνθη ωραία, καμαρωμένα) σ. 417. - Δ' 29 Νανούρισμα (Μη κλαις παιδάκι μου χρυσό) σ. 452.

Κορνάρου Βικεντίου: Α' 96 Η αληθινή αγάπη (Οσ' αγαπούσι καρδιακά) [δώδεκα στίχοι] σ. 77.

Κορομηλά Δημητρίου: Θ' 1 Εκ του «Αγαπητικού της Βοσκοπούλας» (Καρδιά μου, τι έχεις) [31 στίχοι] σ. 723.

Κρητός ποιητού: Β' 3 Η Κρήτη (Αν έβλεπεν ο Σολωμός) σ. 252. - Β' 5 Το Ακρωτήρι της Κρήτης (΄Περήφανο) σ. 254. - Β' 10 Η Κρήτη (Με 'σπαθί ξεγυμνωμένο) σ. 263. - Β' 15 Αποχαιρετισμός προς τους Κρήτας (Λυπούμαι) σ. 276. - Β' 18 Προσφώνησις προς την Α.Β.Υ. τον Πρίγκ. Γεώργιον (Χίλια καλώς μας ώρισε) σ. 280.

Κρυστάλλη Κώστα: Α' 249 Το μαρμαρωμένο βασιλόπουλο (Ένα παλάτι) σ. 205. - Γ' 43 Ο Τρύγος (Όταν ανθίζ' η αγράμπελη) σ. 420. - Ε' 76 Η αγαπητική (Για ιδές μαλλιά κατεβατά) σ. 551. - Γ' 3 Τραγούδια δίστιχα (Εγώ για σένα τραγουδώ) [δώδεκα δίστιχα] σ. 731. - Α' 68 Τραγούδι κλέφτικο (Πότε θα 'ρθή μιαν άνοιξη) σ. 818. - Β' 6 Η ποδιά της Μαριώς (Πλένει η Μαριώ 'στον) σ. 835. - Β' 13 Ήθελα νάμουν τσέλιγγας (Ήθελα νάμουν) σ. 839. - Β' 34 Τραγούδι του αργαλειού (Η Ζερβοπούλα) σ. 848. - Β' 35 Η καπετάνισσα (Η Ρούσιω η καπετάνισσα) σ. 848.

Κυπαρίσση Ν.: Ε' 17 Ο κουρασμένος διαβάτης (Και διαβαίνει) σ. 501.

Κυπρίου Θεοδώρου: Α' 186 Έβγα (Έβγα τ' αστέρια όλ' όσα) σ. 163.

Κωλέττου Ιωάννου: Ε' 44 Πατρίς και Έρωσ (Η ώρα ήλθεν, έχε υγείαν) σ. 524.

Κωστοπούλου Θ. Λυμπερίου: Ε' 24 Την είδα (Την είδ' από τα κύματα) σ. 509. - Ε' 57 Γέλα (Εσο τοιαύτη πάντοτε) σ. 537.

Λαγκουϊδάρα Γ.: Α' 176 Ο αποχωρισμός (Ίσως κόρη το ύστερόν μου) σ. 143.

Λάκωνος Δημήτρ.: Α' 90 Με ηρνήθη (Εις της λευκής αγκάλης της) σ. 71.

Λάμπρου Π. Σπυρίδωνος: Α' 234 Θα πηγαίνω (Εκεί όπου ροδοδάφνη) σ. 194.

Λαντς Ευγ.: Α' 58 Η αγάπη μου (Σαν το κύμα εις την άμμο) σ. 45. - Α' 76 Μη πταίω; (Τι μ' ερωτάς, πως σ' αγαπώ) σ. 55.

Λασκαράτου Ανδρ.: Α' 201 Το καϊκάκι (Σ' ένα μικρό καϊκάκι) σ. 166. - Ε' 75 Τα χαρίσματα του Διός (Ητανε ο Ζευς) σ. 550. - ΣΤ' 24 Γιατί τα τάλλαρα τα λένε τάλλαρα (Οντις έπλασε) σ. 644.

Λαφφόν Γουσταύου: Α' 75 Κρύψε τα (Το βραχιόλι σου κυττάζω) σ. 54.

Λεοντιάδος Σαπφούς: Δ' 26 Το λίκνον (Εντός του λίκνου νεαρά) σ. 448.

[Μάγκα: Α' 270 Στη γειτόνισσά μου (Ο φούρναρης σου έκαψε) σ. 219.]

Μαζαράκη Αγανίκης: Ε' 114 Εις τα λουτρά της Υπάτης (Ω, συ πηγή) σ. 586. - Ε' 125 Η φεύγουσα ευτυχία (Είσαι ωραίον όνειρον) σ. 595.

Μαλακάση Μ.: Ε' 33 Άσμα ασμάτων (Ελα και γύρε το τετράξανθο) σ. 515. - Ε' 121 Η προσευχή της αγάπης (Εσύ π' απ' άλλον) σ. 591.

Μάνου Κ.: Ε' 6 Τα χαρτιά (Χαρτιά μελαγχρινή μου) σ. 493. - Ε' 21 Καθρέπταις (Σένα σ' αρέσει, Φρόσω μου) σ. 507.

Μανούσου Αντων.: Α' 16 Το πρώτο ερωτικό φίλημα (Ωχ! θα πεθάνω) σ. 19. - Α' 93 Υποψία (Γιατί γλυκό φεγγάρι μου) σ. 75. - Α' 209 Το φίλημα (Ξυπνούν τα πουλάκια) σ. 175. - Ε' 147 Θα το κηρύξω (Εσύ 'σαι πλάσμα ουράνιο) σ. 615.

Μαράνου Ι.: Α' 261 Σ' αγαπώ (Σιγά σιγά σου τραγουδώ) σ. 214.

Μάργαρη Ι.Δ.: Α' 213 Θα σ' το πω (Μελαχρινή, στα μάτια σου) σ. 177.

Μαρκορά Γεράσ.: Α' 46 Θύμηση (Του κάκου μας χωρίζουνε) σ. 36. - Α' 123 Σεμνότη (Μη μου πης δεν σ' ερωτάω) σ. 100. - Α' 237 Λατρεία (Πως είσαι πλάσμα ουρανικό) σ. 196. - Α' 243 Άδικη ζήλεια (Του προσώπου σου τα κάλλη) σ. 200. - Α' 278 Πρώτα και κατόπι (Πώς δυνήθηκα να ζήσω) σ. 225. - Ε' 15 Μελαχρινούλα μου (Είνε ωραίο το πρόσωπό σου) σ. 500. - Ε' 31 Μάνα (Μάνα! Δεν βρίσκεται) σ. 514. - ΣΤ' 11 Το ψέμμα (Γιατί το ψέμμα) σ. 628. - Ζ' 19 Ο Καυχησιάρης (Και μέσ' το ξυλοκρέββατο) σ. 677. - Ζ' 21 Ο φαντασμένος ποιητής (Της Ιπποκρήνης) σ. 677.

Μαρτζώκη Ανδρέου: Ε' 90 Δέσπω και Φώτος (Ηλθ' ο χειμώνας) σ. 562. - Δ' 50 Η πρώτη του ζημία (Και πριν ακόμη) σ. 474.

Μαρτζώκη Στέφανου: Α' 148 Είναι στιγμαίς (Είνε στιγμαίς) σ. 120. - Α' 170 Η αγάπη μου (Ισως μια μέρα κόρη μου) σ. 138. - Α' 214 Σονέττο (Τρέχω κ' εγώ) σ. 178. - Α' 271 Πολλαίς φοραίς (Πολλαίς φοραίς) σ. 219. - Ε' 59 Μίσος (Στην αγκαλιά μου γέρνοντας) σ. 538. - Ζ' 27 Εις στίχους (Ευγάτε, στίχοι, ελεύθεροι) σ. 679.

Μαρτινέλη Γ.: Α' 125 Η πρώτη αγάπη (Μικρός μικρή σ' αγάπησα) σ. 101. - Α' 149 Το μυστικό (Μη μ' ερωτάς τι αισθάνομαι) σ. 121.

Ματαράγκα Παναγ.: Α' 24 Με ηπάτας (Και όταν εις τα χείλη μου) σ. 22. - Α' 43 Εις την ζωήν (Ζωή; τι είνε ζωή) σ. 32. - Ε' 109 Εις φύλλον (Πού πτωχόν υπάγεις φύλλον) σ. 582. - Ε' 124 Εις το έαρ (Το έαρ έπνευσε κι' η φύσις) σ. 593.

Μάτεσι Αντ.: Α' 250 Τραγούδια του Heine I (Πες το μου, κόρη) σ. 206. - II (΄Σαν την αφρογεννημένη) σ. 206. - Ε' 134 Απομάκρυνσις (Ως πότε, αγάπη μου γλυκειά) σ. 604.

Μελισσιώτου Παναγιώτου: Θ' 5 Επιτάφιος του Μπαρούφα (Ο Μπαρούφας) σ. 658.

Μενεϊκου Σ. Στανισλάου: Α' 264 Στην Πρωτομαγιά (Σβύνουν τ' αστέρια) σ. 216.

Μπέτσου Μαριέττας: Α' 185 Εις Κόρην (Μη νου ζητάς χαρούμενο) σ. 153. - Α' 220 Ο Δάσκαλος (Γνωρίζω ένα δάσκαλο) σ. 182. - Ε' 93 Ο άγνωστος (Τον άγνωστον εξήτησα) σ. 564.

Μωραϊτίδου Αλεξάνδρου: Α' 82 Εις την θανούσαν κόρην (Υπό αιώνιον) σ. 62. - Α' 163 Εις τα όνειρά μου (΄Σαν τα πουλιά) σ. 132.

Νερουλού Ρίζου Ιακώβου: Β' 43 Ωδή εις τους Έλληνας (Άγριος τίγρις) σ.324. - Ζ' 14 Εις ιατρόν (Αυτός 'που το ανθρώπινον) σ. 673.

Νικολάρα Δ. Ανδρέου: Α' 231 Το τραγούδι του ναύτου (Είνε νύκτα) σ. 192. - Γ' 11 Δάφνη και τριανταφυλλιά (Καμαρωτή) σ. 393. - Δ' 34 Το θνήσκον τυφλόν παιδίον (Το παν καθεύδει) σ. 460. - Ε' 19 Ξύπνα (Κοιμάται η πλάση) σ. 505. - ΣΤ' 35 Τραγούδι αποκριάτικο (Βάλ' το ντόμινο Ελενιό) σ. 663. - Ζ' 45 Επίγραμμα (Ανδρούτσος! γιος της αστραπής) σ. 685. - [Β' 33 Πούλια και Αυγερινός (Τ' αστέρια τρεμοσβύνουνε) σ. 847]. - Β' 36 Πλάνατος και λεμονιά (Ανθομαλλούσα) σ. 849.

Νικολάρα Δ.Ι.: Β' 33 Ύμνος της Σπάρτης (Υπερόπτης και γαύρος) σ. 309.

Νυκτοβίου: Α' 267 Πού ναύρω (Πού ναύρω) σ. 217.

Ξένου Γ.Κ.: Ε' 68 Κενώσωμεν την κύλικα (Είν' η ζωή συμπόσιον) σ. 544.

Οικονομίδου Α. Φωτεινής: Α' 34 Εις την ημέραν των γενεθλίων μου (Αν εορτάζωσι) σ. 27. - Ε' 55 Σφάλλω (Αν η ποιήσις με θέλγη) σ. 535.

Οικονομοπούλου Ι. Ηλία: Ε' 53 Πεθαμένοι (Γυρίζω μέσ' τους τάφους) σ. 533. - Ε' 64 Στίχοι παράξενοι (Του αγνώστου Πόλου) σ. 541. - Ε' 92 Από σπήτι σε σπήτι (Εδιακόνευε) σ. 564. - Ε' 101 Σιγή (Σιγή, θεά αόρατος) σ. 570. - Ε' 110 Στον ουρανό (Στο ζαφειρένιο θόλο) σ. 583.

Ορφανίδου Θεοδώρου: Β' 78 Ο αποχαιρετισμός του νεοσυλλέκτου (Χαίρετε) σ. 374. - ΣΤ' 22 Φιλική παράκλησις (Λάβετε δύο φιάλας) σ. 640. - ΣΤ' 23 Ο Καρα-Σεβδαλής (Ποιος είδε νέον σεβδαλή) σ. 640.

Παλαμά Κωστή: Α' 245 Η ευτυχία (Καθόμαστε σαν πάντα οι δύο) σ. 202. - Γ' 36 Η Εληά (Είμαι του ήλιου θυγατέρα) σ. 414. - Δ' 35 Το αποθανόν παιδίον [Από τον «Τάφο», τρεις στροφές] (Ημερα και πρόσχαρα) σ. 461. - Ε' 87 Κάτου στην άμμο (Κάτου 'ς την άμμο) σ. 560.

Πανά Φωκ.: Α' 280 Τη... (Είνε φρικτός της θάλασσας) σ. 226. - Α' 282 Τ' είν' η αγάπη! (Γιατί χρυσό αηδόνι μου) σ. 227. - Α' 284 Πρωτοχρονιάτικο δώρο (Προτού τα ζαχαρόπλαστα) σ. 284. - Ε' 8 Ρεμβασμός (Θεέ, εις τι μυστήριο) σ. 494.

Παπαδήμα Γ.: Α' 61 Μαύρα (Μαύρος ο τάφος) σ. 46. - Α' 67 Του κάκου (Του κάκου να τον ξαναϊδής) σ. 49. - Α' 107 Μορφιά και χάρι (Είπ' η Μορφιά) σ. 88. - Α' 158 Στα μάτια της (Γλυκά μου μαύρα μάτια) σ. 128. - Α' 173 Αγάπα (Αγάπα μαυρομάτα μου) σ. 141. - Α' 179 Ακόμα (Ακόμα τη θυμάμαι) σ. 147. - Α' 188 Σε κάτι μάτια (Λαμπρόφωτα αστέρια) σ. 157.

Παπαδιαμάντη Αλ.: Α' 164 Δίστιχον (Αγάπαις ταξειδιάραις) σ. 132. - Δ' 24 Δέησις (Προς σε τας χείρας μου) σ. 446. - Ε' 56 Μια ψυχή (Ο άγγελος, ως λένουν) σ. 536.

Παπαδιαμαντοπούλου Ιωάννου: Ε' 61 Προ της εστίας (Χειμώνος μεσονύκτιον) σ. 540.

Παπαντωνίου Λ.Ζ.: Α' 71 Ο Νειόγαμπρος (Αλλάξατε τα στέφανα) σ. 52. - Β' 77 Ο Σμολένσκης (Από τα δάση των δαφνών) σ. 373. - Ε' 122 Στο κλειστό παράθυρό της (Ω συ παράθυρό της) σ. 592.

Παπαρρηγοπούλου Δημ.: Α' 87 Η Δέσπω (Η Δέσπω πλέον άσματα) σ. 68. - Α' 141 Ασμάτιον (Τι θέλεις άσμα μου γλυκύ) σ. 114. - Α' 216 Το απόρρητον (Την είδον μόλις) σ. 179. - Β' 27 Το Αρκάδι (Οπόσον έχεις μέγεθος) σ. 299. - Ε' 60 Εις Κόρην (Ολίγους στίχους με ζητείς) σ. 539. - Ζ' 35 Ο Έρωσ (Είναι ο έρωσ) σ. 682.

Παπασπύρου Μήτσου: Α' 197 Απονιά (Η μαύρη μου καρδιά) σ. 164. - Α' 198 Παράπονο (Δροσιά γιομάτη) σ. 164. - Α' 219 Στην δενδροστοιχία (Εκεί που γλυκοτραγουδούν) σ. 181. - Α' 254 Σ' εκείνη (Δεν 'ζήλεψα την ωμορφιά) σ. 209. - Ε' 130 Στην καρδιά της (Κι όποιον πρωτοειδούνε) σ. 599.

Παππαδοπούλου Αρσινόης: Γ' 21 Ο εργάτης (Ευλογημέν' η ταπεινή) σ. 402.

Παππαδοπούλου Κωστή: Ε' 98 Μερώνυχτο (Στην αγκαλιά της χαραυγής) σ. 568. - Ε' 100 Ξερό δενδρί (Πέφτουν τα φύλλα) σ. 570. - Ε' 116 Η κόρη και ο βοσκός (Εκεί 'ς την ακροποταμιά) σ. 587. - Ε' 120 Τριανταφυλλιά-Κυπαρίσσι (Απάνου στην χρυσή) σ. 591. - Ε' 144 Μόσχος και Μυρτιά (Ο Μόσχος κ' η ξανθή) σ. 612. - Ε' 148 Λησιμονώ (Δεν θέλω τον πικρό μου) σ. 615.

Παρασκευά Βλαδίμηρου: Ζ' 56 Της μέλισσας το πάθημα (Κήρυξ' ένας μάγειρος) σ. 695.

Παράσχου Αχιλλέως: Α' 12 Προ της Παναγίας (Στην έρημή σου έρχομαι) σ. 16. - Α' 28 Πατρίς και Έρωσ (Ω Πατρίς μου) σ. 25. - Α' 80 Εις φίλον (Σε στέλλω της μεγάλης σου) σ. 60. - Α' 95 Ασμάτιον (Και όταν ήνοιγες θερμά) σ. 76. - Α' 118 Νικαία και Άγις (Είχεν εκπνεύσει) σ. 96. - Α' 136 Τη φίλη Κ... (Και πάλιν κείμαι) σ. 110. - Α' 143 Εις ποταμόν (Ποτάμι ταξειδιάρικο) σ. 115. - Α' 200 Απελπισία (Τον ξανθοκόμην ήλιον) σ. 165. - Β' 29 Γαβριήλ Ηγούμενος (Και ήδη, ήδη εμβαίνουν) σ. 303. - Β' 30 Επίγραμμα επί Αλεξ. Πραϊδην (Άταφος) σ. 303. - Β' 35 Το ορφανό της Κρήτης (Ένα παιδάκι) σ. 311. - Β' 57 Ο Κανάρης (Καράβι επαράδερνε) [δυο στροφές] σ. 340. - Γ' 12 Μεσάνυκτα (Στην ερημιά) σ. 394. - Γ' 13 Εις την θάλασσα (Δυστυχισμένη θάλασσα) σ. 395. - Γ' 39 Δάφνη (Μη με ζηλεύετε) σ. 416. - Δ' 2 Όλα προσεύχονται (Όλα προσεύχονται) σ. 426. - Δ' 3 Η Παναγία (Η Παναγία) σ. 427. - Δ' 7 Εις τον Θεόν (Θεό, σοφία, δύναμι) σ. 431. - Δ' 14 Προ της εικόνας του Αγ. Παντελεήμονος (Άγιε) σ. 436. - Δ' 18 Ο Χριστός και το παιδάκι (Με καλαθάκι) σ. 442. - Δ' 40 Το ορφανό (Εις τον προθάλαμόν σας) σ. 464. - Δ' 41 Ελεημοσύνη (Εσείς, όπου σκορπίζετε) σ. 466. - Δ' 43 Το χέρι (Μαμά, η Φρόσω) σ. 467. - Δ' 44 Η μικρά και το κανάρι (Έδετε την κόρη) σ. 468. - Δ' 56 Εις λεύκωμα (Το όνομά των γράφουσιν) σ. 481. - Ε' 13 Μύρτω και Δάφνη (Η Μύρτω έχει της αυγής) σ. 498. - Ε' 84 Ασμάτιον (Κλεισθήτε, μάτια μου) σ. 558. - Ζ' 23 Εις Νικόλαον Έσλεν, πεσόντα εν Κρήτη (Η Θέμις ήτο μήτηρ του) σ. 678. - Ζ' 49 Αρνάκι και λύκος (Μια φορά κ' ένα καιρό) σ. 688. - Η' 13 Το κρασί (Των τεθλιμμένων ο Θεός) σ. 713.

Παράσχου Γεωργίου: Α' 27 Τετράστιχον Σουλτάνου (Με υπεσχέθης φίλημα) σ. 24. - Α' 83 Μυόσωτον (Αγάπην εγεννήθην) σ. 63. - Α' 191 Ο έρωσ σου (Εις ανθισμένον ας λαλή) σ. 158. - Α' 276 Ελπίς (Ελα, φίλη της ψυχής μου) σ. 222. - Β' 25 Ύμνος εις τον Βασιλέα Γεώργιον τον Α' (Με το έαρ) σ. 298. - Β' 61 Εωθινόν (Ξυπνάτε με την σάλπιγγα) σ. 344. - Γ' 38 Ιτέα (Προσφιλής ιτέα) σ. 416.

Περδικίδου Κ. Αλ.: Α' 273 Κανένα (Μια βραδυά ερώτησα) σ. 220. - Ε' 78 Στην καστανή μου (Ερώτησε τον άρρωστο) σ. 554. - Ζ' 37 Επιτύμβιον εις τον σκύλον μου (Ενθάδε κείται) σ. 683. - Ζ' 38 Εις στρατιωτικόν ιατρόν (Ορθά σκέπτεσαι) σ. 683. - Ζ' 39 Εις επιγραμματοποιόν (Αφού την γνώμην μου) σ. 683. - Ζ' 42 Εις το λεύκωμα του Αδάμ (Δεν εξήλεψα) σ. 684. - Ζ' 43 Το επιτύμβιον μου (Ενθάδε κείται) σ. 684.

Πεταλά Γ. Χριστοδούλου: Ε' 133 Ιδανικός Έρω (Στιγμάς ολίγας καθ' οδόν) σ. 601.

Πετρουνάκου Π. Ιωάννου: Α' 265 Ο Σακάτης (Σε παραθύρι φτωχικό) σ. 216.

Πίπιζα Μαρίκας: Α' 256 Έλα! (Έλα πριν μας χωρίσουνε) σ. 211. - Α' 260 Ψεύτρα καρδιά (Όσαις φοραίς σαν) σ. 214. - Α' 263 Σύννεφα-Πόθοι (Σαν σύννεφα που βγαίνουν) σ. 215. - Β' 80 Στην Κρήτη (Λευτεριά και δόξα) σ. 378. - Β' 84 Κτύπα! (Κτύπα Ευρώπη!) σ. 380. - Β' 85 Επί τη καθόδω του Πρίγκηπος (Στάσου κύμα) σ. 381.

Πιτσιπιού Ιακώβου: Α' 81 Θρήνος (Ω αργυρά πανσέληνος) σ. 61.

Πλεύρη Γεωργίου: Α' 69 Προς την ελευθερίαν της Κρήτης (Λευτεριά ατίμητη) σ. 819. - Α' 71 Η ελευθερία της Κρήτης 1898 (Η 'λευθεριά) σ. 821.

Πολέμη Ιωάννου: Α' 233 Γιατί αργυπνώ (Δύο γλυκά ματάκια) σ. 193. - Α' 244 Στην ερημία μου (Συχνά με βλέπει) σ. 201. - Α' 283 Ο όρκος μου (Ωρκίσθηκα κ' εσήκωσα) σ. 228. - Β' 82 Κρητικός ύμνος (Μεσ το αίμα βουτημένη) σ. 379.

Πρασά Ι.Κ.: Α' 248 Αφίξις και αναχώρησις (Ηρχετο, και εις την) σ. 205. - Α' 274 Αποχαιρετισμός (Υγίαίνε! Βλέπω καλώς) σ. 220.

Προβελεγγίου Αριστομένου: Β' 88 Η Κρήτη αυτόνομος (Ωραία είν' η 'λευθεριά) σ. 314. - Γ' 24 Εις το δάσος (Απ' τα δένδρα πέφτουνε) σ. 405. - Ε' 12 Ρεμβασμός (Καμμιά φορά στη μοναξιά) σ. 497. - Ε' 54 Νοσταλγία (Ω τάφε, εις τα στήθη σου) σ. 534. - Ε' 20 Η προδομένη (Μέσ' της ζωής μου) σ. 506. - Ε' 38 Φως και σκότος (Η δύσι καίεται) σ. 519.

Ραγκαβή Ρ. Αλ.: Α' 57 Η μοίρα (Διατί κλωστήν μαύρην η μοίρα) σ. 45. - Α' 68 Αποχαιρετισμός (Τους στεναγμούς του στήθους) σ. 49. - Α' 77 Η άστατος κόρη (Σε, Σε όπου πηγαίνω) σ. 56. - Α' 165 Παράπονον (Βαρεία καρδιά, πικρή καρδιά) σ. 132. - [Α' 285, Χ (Μόνος, πλην δεν είμαι μόνος) σ. 235.] - Β' 19 Ο ιππεύς (Στην μέση το σπαθί μου) σ. 290. - Β' 20 Ο κλέφτης (Μαύρη είν' η νύκτα στα βουνά) σ. 291. - Β' 42 Εις Δημήτριον Σούτσον μετά του Ιερού Λόχου (Ήσουν εκεί, ω βλάστημα) σ. 323. - Γ' 8 Η πρωία (Και πάλιν χρωματίζεται) σ. 392. - Γ' 10 Η εσπέρα (Ο ήλιος εκρύβη) σ. 393. - Δ' 8 Θεού παρουσία (Θεός υπάρχει εις ουρανούς) σ. 432. - Δ' 55 Εις λεύκωμα νέας φίλης (Εις του κόσμου) σ. 479. - Δ' 57 Εις λεύκωμα (Καθώς συχνά ονόματα) σ. 481. - Δ' 58 Επί φύλλου λευκώματος (Λάμπουσ' οι κόσμοι) σ. 482. - Δ' 59 Έτερον (Εν μέσω τόσων σοι γνωστών) σ. 482. - Ε' 81 Η χαρά (Ζητώ την χαράν) σ. 555. - Ζ' 32 Επί εικόνας της Κ... (Τις είναι ηξεύρεις) σ. 681. - Ζ' 33 Εις φωτογραφίαν μου (Εικών μου είναι αυτή) σ. 681. - Ζ' 34 Άλλο (Είν' η εικών ομοία μου) σ. 682. - Ζ' 36 Εις εικόνα της Κ... (Ναι, αντιγράφει) σ. 682. - Ζ' 46 Ο Ζίζικας (Καλοκαιρί κι' άνοιξι) σ. 685. - Ζ' 61 Αίνιγμα (Τις γίγας γεννάται) σ. 699. - Ζ' 62 Συλλαβογράφος (Το πρώτον μου είναι νησί) σ. 699.

Ραγκαβή Ρ. Ιακώβου: Α' 105 Ο Ξενιτευμένος (Πού είν' εκείνος ο καιρός) σ. 86.

Ραγκαβή Αλ. Κλέωνος: Α' 84 Το χρυσούν μυστικόν (Γνωρίζει πού φερόμεθα) σ. 63.

Ραυτοπούλου Γ.Π.: Α' 56 Απ' τ' ακρογιάλι (Μέσ' απ' του Κόρφου) σ. 44. - Ε' 132 Τι αγαπώ (Αγαπώ την μαύρην νύκτα) σ. 601. - Ε' 135 Πεταλούδα (Σαν σε βλέπω) σ. 606. - Ε' 140 Τι περιμένει (Σαν ήλιος στεφάνι) σ. 609.

Ρώμα Κανδιανού: Α' 94 Σ' αγαπώ (Σ' αγαπώ δι' αυτάς) σ. 76.

Σαϊκτσή Θ.Γ.: Α' 69 Τα μάτια της (Στον ουρανό μαγευτικά) σ. 51. - Α' 70 Πέτρινες καρδιές (Κ' οι πέτρες όταν τρίβονται) σ. 51. - Α' 272 Ζήλεια (Και τι για την αγάπη της) σ. 220. - Ε' 85 Η μάγισσα (Κάτι τα στήθη μου

βαραίνει) σ. 559. - Ε' 105 Τ' αηδόνια (Ψάλλουν τα βράδυ δυο αηδόνια) σ. 579. - Ε' 117 Σονέττο (Εσύ δεν φταις σε τίποτε) σ. 588. - Ε' 127 Κροκόδειλος (Και ο φοβερός κροκόδειλος) σ. 597. - Ε' 149 Λήθη (Πώς ήθελα στα καταχθόνια) σ. 616.

Σακελλαροπούλου Δ.Κ.: Ε' 104 Προς την σελήνη εν εκλείψει (Εάν νεφέλη) σ. 578. - Ε' 119 Ασμάτιον (Αηδόνι αγαπημένο μου) σ. 590. - Ε' 126 Ρεμβασμός (Οι κάμποι όλοι) σ. 596. - Ε' 131 Μια μέρα (Μια μέρα μέσα) σ. 600.

Σαλτέλη Νικολ.: Δ' 37 Εις τριετές κοράσιον (Η υπόξανθός σου κόμη) σ. 463.

Σαμαρτσίδου Χ.: Α' 92 Μη με λησιμόνει (Οπότεν μόνος έρημος) σ. 74.

[Σατανά = Κ.Φ. Σκόκου: Ζ' 24 Εις Εύμορφον Νοσοκόμον (Στους πληγωμένους τι ζητάς) σ. 678. - Ζ' 40 Ο Φίλος (Να σου γυρεύει δανεικά) σ. 683. - Ζ' 41 Εις Οηματίαν (Δια τον εαυτόν σου) σ. 484.]

Σημηριώτου Αγγέλου: Ε' 58 Το κάστρο (Μια μέρα στο περήφανο) σ. 74.

Σκόκου Φ.Κ.: Ε' 42 Απολογία (Είσαι παιδίον) σ. 552. [Βλ. και Σατανάς]

Σκυλίτση Ισ.: Α' 124 Υπόσχεσις (Πρωί βράδυ σ' ενθυμούμαι) σ. 101. - Α' 128 Ανησυχία (Πού να ήνε; Τι να κάμνη;) σ. 104.

Σκυλίτση Ι. Ιωάν.: Α' 222 Πατινάδα (Υγρόν από τα δάκρυα) σ. 184.

Σολωμού Διονυσίου: Α' 2 Η έρημη βοσκοπούλα [= Ο θάνατος του βοσκού] (Να, μια βοσκοπούλα) σ. 10. - Α' 6 Η αγνώριστη (Ποια είναι τούτη) σ. 12. - Α' 129 Ανάμνησις (Τώρα ας παύση της κιθάρας) σ. 98. - Α' 126 Η Ευρυκόμη (Θάλασσα, πότε θέλ' ιδώ) σ. 102. - Α' 127 Η Ανθούλα (Αγάπησε με, Ανθούλα μου) σ. 103. - Α' 159 Συμβουλή (Στοχάσου κοπέλλα) [ψευδοσολωμικό] σ. 129. - Α' 168 Η φαρμακωμένη (Τα τραγούδια μου τα 'λεγες) σ. 135. - Α' 246 Δεν μ' αγαπάς (Όσα λούλουδα είν' το Μάι) σ. 204. - Β' 2 Η καταστροφή των Ψαρών ('Σ των Ψαρών την) σ. 251. - Β' 14 Ύμνος εις την Ελευθερίαν (Σε γνωρίζω από την) [πενήντα οκτώ στροφές] σ. 268. - Β' 17 Η μάχη της Τριπολιτσάς [Από τον Ύμνο εις την Ελευθερίαν, είκοσι μία στροφές] σ. 278. - Β' 24 Εις την ΚΕ' Μαρτίου (Σαν την σπίθα κρυμμένη) [ψευδοσολωμικό] σ. 295. - Β' 57 Εις τον θάνατο του Λορδ Μπάιρον ('Λευθεριά, για λίγο πάψε) [δώδεκα στροφές] σ. 338. - Γ' 19 Η φύσις εν ώρα ανοίξεως [= Από τους Ελεύθερους Πολιορκημένους, 13 στίχοι] (Ο Απρίλης με τον) σ. 401. - Δ' 9 Η ημέρα της Λαμπρής (Χριστός Ανέστη) [η δεύτερη και η τρίτη οχτάβα] σ. 432. - Δ' 10 Εις Μοναχήν (Από τον θρόνο τ' Άπλαστου) σ. 433. - Δ' 12 Η ψυχούλα (Ωσάν γλυκόπνοο) σ. 435. - Δ' 30 Τα δύο αδέρφια [Από τον Λάμπρο, τριάντα στροφές] (Η Αυγούλα πού να 'ναι) σ. 453. - Ε' 83 Το όνειρον (Άκου έν' όνειρο) [οκτώ στροφές] σ. 557. - Ζ' 1 Το κοιμητήρι (Μάνα μου, σκιαζομαι πολύ) σ. 669. - Ζ' 2 Γαλήνη (Δεν ακούεται ούτ' ένα κύμα) σ. 669. - Ζ' 3 Εις κόρην (Μικρός προφήτης έρριψε) σ. 670. - Ζ' 4 Εις ψεύστην (Η Μούσ' αλαφροπάτησε) σ. 670. - Ζ' 5 Το ψίχαλο (Σε βλέπω πάντα 'που κυλάς) σ. 670. - Ζ' 6 Αμουσία (Έχεις τη Μούσα αν τη δεχθής) σ. 671. - Ζ' 7 Προς τους Επτανησίους (Δυστυχισμένη μου λαέ) σ. 671. - Ζ' 8 Σχέσις πολύπλοκη (Αργά πάει πέρα) σ. 671.

Σουρή Γεωργίου: Α' 10 Ο Έρωτας (Από τα μάτια λένε καμπόσοι) σ. 15. - Α' 44 Εις βραβευθείσαν καλλονήν (Ω βραβευμένη καλλονή) σ. 33. - Α' 50 Ο κόσμος (Το κάθε δώρον) σ. 39. - Α' 121 Η καλλονή (Η καλλονή αείποτε) σ. 98. - Α' 236 Σε μια γειτόνισσα (Καλή γειτόνισσα) σ. 195. - Α' 242 Το φίλημα (Στον ύμνο μου, Αργίτισσα) σ. 199. - Γ' 16 Χειμώνας (Καλώς τα πρωτοβρόχια) σ. 398. - Ε' 70 Η νεότης (Η νεότης είμ' εγώ) σ. 546. - ΣΤ' 2 Πρωτοχρονιά (Καινούργιος χρόνος!) σ. 620. - ΣΤ' 4 Ο Ρωμηός ('Στον καφενέ απ' έξω) σ. 622. - ΣΤ' 5 Ο Ρωμηός στον Παράδεισο (Θεούλη μου) σ. 623. - ΣΤ' 9 Στους στύλους (Βαρεία εξαπλωμένοι) σ. 627. - ΣΤ' 10 Τεμπελιά (Δεν έχω κέφι για δουλειά) σ. 628. - ΣΤ' 13 Φιλοσοφία (Να ξη κανείς ή να μη ξη) σ. 631. - ΣΤ' 18 Αποκρηαίς (Κ' εγώ τραγούδια νέα) σ. 636. - ΣΤ' 21 Εις την πατρίδα (Ελλάς πατρίς μου) σ. 639. - ΣΤ'

23 Θεάματα του δρόμου (Κάθομαι στο παράθυρο) σ. 643. - Η' 5 Ο Μεθύστακας (Τα μάτια σας ανοίξετε) σ. 705. - Η' 19 Μεθύσι (Παιδί μου, έλα) σ. 717.

Σούτσου Αλεξάνδρου: Β' 13 Ο Γέρος Καπετάνιος (Ξαπλωμένος ταις προάλλαις) σ. 267. - Β' 22 Πολεμιστήριο (Στην παλάμην και πάλιν) σ. 294. - ΣΤ' 1 Σάτυρα (Την μάστιγα της σάτυρας) σ. 619. - ΣΤ' 3 Ο αναθεματιζόμενος ποιητής (Τι θέλει το παιδί αυτό) σ. 621. - ΣΤ' 6 Η καλή πολιτική (Τώρα μικροί πολιτικοί) σ. 625. - ΣΤ' 14 Οι πολιτικοί (Εδώ βαθείς πολιτικοί) σ. 633.

Σούτσου Παναγιώτου: Α' 18 Ερωτική απελπισία (Στα σκοτεινά) σ. 20. - Α' 91 Ύμνος εις τον έρωτα (Θεέ μου Ιλαρότατε) σ. 72. - Α' 92 Εις το παραθαλλάσιον (Αυτό βλέπεις το ποτάμι) [16 στίχοι] σ. 73. - Α' 109 Δέησις της Ραλλούς (Τους στεναγμούς μου άκουσε) [24 στίχοι] σ. 89. - Α' 110 Προτροπή (Το βράδυ, όταν στο βουνό) [12 στίχοι] σ. 90. - Α' 111 Η παρουσία της (Σαν σε βλέπω τι παθαίνω;) σ. 91. - Α' 154 Εξομολόγησις (Λάμπει το βράδυ) σ. 125. - Α' 279 Η αφροντισία μου (Απ' όλους εγώ μόνος) σ. 225. - Β' 45 Αι σκιαί (Είνε σεις όπου την νύκτα) σ. 326. - Β' 46 Τα ερείπια της παλαιάς Σπάρτης (Κύλλα της) σ. 327. - Β' 47 Αποχαιρετισμός εις τον Μιαούλην (Δεν απέθανεν) σ. 327. - Γ' 6 Το όρος Άθως (Κρυσταλλωμένε Άθωνα) [12 στίχοι] σ. 391. - Γ' 5 Η Κωνσταντινούπολις (Ιδού η γη της έριδος) [18 στίχοι] σ. 390. - Γ' 23 Εξοχή (Στης κουκουναριάς τον ίσκιο) σ. 404. - Γ' 28 Η αγροτική ζωή μου (Άφες με εις τας αγκάλας) σ. 408. - Δ' 1 Ο Θεός (Θεέ! υμνεί την δόξαν σου) [20 στίχοι] σ. 426. - Δ' 5 Η ψυχή (Ψυχή! εκτός της γης αυτής) σ. 428. - Δ' 6 Ο Μεσσίας προς τον λαόν (Οι κοπιώντες, δράμετε) σ. 429. - Δ' 11 Η ψυχή (Ο εις πελάγη πλανηθείς) [14 στίχοι] σ. 434. - Ζ' 22 Η Ειμαρμένη (Όταν είναι πεπρωμένος) σ. 678. - Ζ' 25 Ο Θάνατος [= οι έξι τελευταίοι στίχοι από τον «Οδοιπόρο»] (Το άνθος μαραίνεται) σ. 679. - Ζ' 47 Ο Βάτραχος (Βάτραχος εις το λιβάδι) σ. 686.

Σπηλιωτοπούλου Θ. Αντων.: Α' 53 Νυκτερινόν (Πόσο μ' αρέσει να γυρίζω) σ. 41.

Σταυρίδου Γεωργίου: Γ' 37 Λευκάνθεμον (Εις τον κήπον μου κατέβην) σ. 416.

Στρατήγη Γεωργίου: Α' 140 Φωτιά-Δροσιά (Τα δάκρυά μου τρέχουνε βροχή) σ. 113. - Β' 79 Ο Κρητικός και το τουφέκι του (Γιατί βογκάς) σ. 376.

Στρατουδάκη Εμμ.: Α' 26 Στήθος και θάλασσα (Το στήθος μας κ' η θάλασσα) σ. 24. - Α' 178 Η βοσκοπούλα (Μια βοσκοπούλα κάθεται) σ. 146. - Β' 34 Μιχαήλ Κόρακας (Ασθμαίνων, κεκοπιακώς) σ. 310.

Συνοδινού Ηλ.: Α' 192 Άσμα της φυλακής (Δεν με μέλλει το σκοτάδι) σ. 159.

Συνοδινού Σ. Παν.: Α' 104 Παρά τας όχθας του ποταμού Γλάσκου (Και συ) σ. 81. - Α' 194 Τ' άσπρα μου μαλλιά (Έχεις φως μου δύο χρόνια) σ. 160. - Β' 37 Εγερτήριο (Δεν απόστασα ακόμα) σ. 313. - Β' 67 Πατριωτικοί στόνοι (Τίναξ' Ελλάς την χαιτην σου) σ. 355. - Ε' 35 Της στιγμής έμπνευσις (Εις την θέαν σου ψυχήν) σ. 517. - Ε' 36 Τι είμαι και τι είσαι (Είμαι μέλισσα ερήμου) σ. 518. - Ε' 40 Όνειρον (Παρήλθον όλα...) σ. 521. - Ε' 47 Τραγουδάκι (Αν αχάριστος εφάνης) σ. 526. - ΣΤ' 34 Τα τέκνα των μητέρων των (Ιδέτε τους!) σ. 661. - ΣΤ' 36 Τα πλιο αφύσικα πράγματα του κόσμου (Περότερα τ' αφύσικα) σ. 664. - ΣΤ' 38 Εξήγησις της λέξεως «Μακαρόνια» (Ιταλιστί) σ. 665.

Συνοδινού Παν. Τηλ.: Γ' 42 Δύο λουλούδια (Δύο λουλούδια ήτανε) σ. 419. - Ε' 129 Ματαία παρηγορία (Μη δυνάμενος) σ. 598. - Ε' 136 Τα πάντα ματαιιότης (Όλα στη γη παρέρχονται) σ. 606. - Ε' 145 Αφιέρωσις (Αφιερών τα πρώτα μου) σ. 614.

Ταγκοπούλου Π. Δημ.: Α' 259 Οι ψαράδες (Με μι' αφρόπλαστη Νεράιδα) σ. 213. - Ε' 14 Το φθινόπωρον (Σ' εγλύκανε η άνοιξη) σ. 499. - Ε' 16 Τραγουδάκι (Σιγά, με γέλια, με χαρά) σ. 500. - Ε' 29 Σε μια ξανθή (Τα ολόξανθα μαλλιά σου) σ. 513. - ΣΤ' 8 Εκείνη (Τι να την κάνω, 'πε μου την ψυχή σου) σ. 626. - ΣΤ' 28 Ο έρωας (Του έρωτα μια μέρα) σ. 655.

Τανταλίδου Ηλία: Α' 131 Ο Μάιος (Τον Μάιον, τον παλαιόν μου φίλον) σ. 106. - Α' 139 Το όναρ της χαράς (Κοιμάσαι, πλάσμα) σ. 113. - Α' 155 Το άσμα της νυκτός (Το παν κοιμάται) σ. 125. - Α' 157 Αιγιαλός (Τι ακίνητη βραδυά!) σ. 127. - Α' 166 Προσδοκία (Στο χέρι μου το μέτωπον) σ. 134. - Α' 172 Η μικρούλα (Εσείς που της αγάπης) σ. 139. - Α' 210 Το γατάκι (Είδες, φως μου, το γατάκι) σ. 175. - Β' 7 Ο Θούριος (Εις τα όπλα με καρδιά) σ. 257. - Γ' 7 Η πρωία (Ο ήλιος τα βουνά χρυσώνει) σ. 391. - Γ' 45 Ο Γάτος ('Στην θερμάστραν εμπρός) σ. 421. - Δ' 4 Εωθινόν άσμα (Πάσα πνοή και πάσα κτίσις) σ. 428. - Δ' 13 Η προσευχή (Εν ώρ' αμηχανίας σου) σ. 436. - Δ' 27 Η Κυριακή (Μόλις έλαμπον τα κάλλη) σ. 450. - Δ' 32 Το ναυτόπουλο (Με καράβι στα ταξείδια) σ. 457. - Δ' 38 Η Σερμπέτη Φιφή (Σπασμένα μέσ' την ώρα) σ. 463. - Δ' 39 Το Φροσάκι (Είχε γυρίσει κουρασμένη) σ. 464. - Δ' 42 Ο επαίτης (Για τον Θεό, 'λίγο ψωμάκι) σ. 467. - Δ' 45 Το ακόνι (Νά τ' ακόνι, νά τ' ακόνι) σ. 469. - Ε' 97 Απουσία (Μεταξύ εμού και σου) σ. 567. - ΣΤ' 15 Ο ποιητής (Αυτόν εδώ τον βλέπετε) σ. 633. - ΣΤ' 16 Εξαγωγή ριζών (Του κάκου, κυρ Αβράμει) σ. 635. - Ζ' 6 Εις Αναστασίαν (Ανεστάτωσε το παν) σ. 671. - Ζ' 13 Εις βαρέως κοιμώμενον (Ζωντανόνεκρος σωρός) σ. 673. - Ζ' 20 Εις την ζώνην της (Μη την σφίγγης και ζηλεύω) σ. 677. - Ζ' 59 Βελόνη (Ψιλός και μικρός κ' ελαφρός και λιγνός) σ. 698. - Η' 9 Ύμνος (Δεν κράζω εις βοήθειαν) σ. 708. - Η' 10 Φιλοσοφία (Άκουσε! πού φεύγεις;... μένε) σ. 710. - Η' 12 Θάλασσα (Αν ήσουν, θάλασσα, κρασί) σ. 712. - Η' 14 Διαθήκη (Ενόσω ζούσα, φίλοι) σ. 715.

[Τίμου (= Τίμος Μωραϊτίνης)]: Α' 266 Επιτύμβιον εις κουτσήν (Του βίου της εσκόρπισεν) σ. 217.]

Τριανταφύλλου Κλεάνθους: Α' 66 Μυτιαίς (Παίζουμε μυτιαίς; μου λέει) σ. 48. - Α' 99 Τετράστιχον (Αν ό,τι έσπερνε κανείς εφύτρωνε) σ. 79. - Α' 162 Πλάτανος και λεύκη (Ένα πλατάνι φουντωτό) σ. 131. - Α' 258 Ο βλάμης της Μανιώς (Απ' την ώρα που) σ. 212. - Β' 75 Το ευζωνάκι (Δεν ήταν δεκαφτά χρονώ) σ. 370. - Γ' 26 Τραγούδι των ψαράδων (Γαλήν' η θάλασσα) σ. 406. - ΣΤ' 27 Ο Ραμπαγάς (Θες την εξουσία) σ. 654. - Η' 7 Το κρασί (Ψέμμα πως την Αφροδίτη) σ. 706.

Τριανταφύλλη Κωνσταντίνου: Ε' 43 Νοσταλγία (Γεράνια ταξιδιάρικα) σ. 523.

Τρικούπη Σπυρίδ.: Β' 61 Πολεμιστήριον Τυρταίου (Τι τιμή στο παλληκάρι) σ. 347.

Τσακασιάνου Γ. Ιωάννου: Α' 39 'Σ την εικόνα σου (Δεν είσαι συ, γλυκειά μου) σ. 30. - Α' 54 Η πλάνη μου (Για ντροπαλό σ' έπιστεψα) σ. 43. - Α' 55 Μεγαλοπαρασκευιάτικο (Πετούσε ο χρόνος) σ. 43. - Α' 60 Αφιέρωσις στίχων (Δεν εγνώριζα για ποια κυρά) σ. 46. - Α' 129 Αγρυπνία (Της γης τα πλάσματα) σ. 105. - Α' 229 'Σ τη χαρά μου (Γιατί πονώ και κλαίγω) σ. 190. - [Α' 285, VIII (Θυμήσου, άσπλαχνη) σ. 234.] - Β' 39 Κρήτη-Πρίγκηψ Γεώργιος-Αρραβώνες (Ματωμένη) σ. 316. - Δ' 25 Τα φώτα (Ουρανογέννητης χαράς) σ. 447. - Δ' 54 Η βασίλισσα του χωριού (Ο ήλιος εβασίλεψε) σ. 477. - ΣΤ' 25 Ο γάμος της τρελλής (Τ' είνε και τρέχουνε) σ. 651. - Ζ' 18 Ζωή-Ψέμμα (Ένα ψευτοπαραμύθι) σ. 677. - Ζ' 26 Αλήθεια (Αν εξωγράφιζε η μορφή μας) σ. 679. - Ζ' 28 Προοίμιον συλλογής ποιημάτων (Κοντά στους) σ. 680. - Ζ' 30 Ο Θάνατος (Όχι, ο θάνατος δεν είνε) σ. 681. - Η' 8 Ανακρεόντειον (Σαν ρουφώ τ' ωραίον κρασάκι) σ. 708.

Τσοκοπούλου Β.Γ.: Α' 73 Δύο αγάπαις (Έχει δύο αγάπαις) σ. 52.

Τσοπανάκου Π.: Β' 59 Η μάχη των Δολιανών (Πάλιν άρχισ' ο πόλεμος) σ. 343. - Β' 60 Ναυμαχίαι (Αρμάδα έβαλε βουλή) σ. 344.

Τυπάλδου Ιουλίου: Α' 145 Μαρία (Μόλις έφεγγε τ' αστέρι) σ. 117. - Α' 114 Πρόσκλησις (Ξύπνα, γλυκειά μ' αγάπη) σ. 93. - Ε' 88 Ξύπνα (Ξύπνα, ξύπνα και τ' άστρον) σ. 561.

Φεραίου Ρήγα: Α' 98 Μοναξία (Σκιερόν, ήσυχον δάσος!) σ. 78. - Β' 4 Θούριος ύμνος (Ως πότε παλληκάρια) σ. 252. - Β' 6 Η Ελλάς προς τα τέκνα της (Ω παιδιά μου) σ. 255. - Β' 21 Άσμα πολεμιστήριον (Ο καιρός αδελφοί) σ. 293.

Φέρμπου Παναγ.: Ζ' 54 Κύων και πρόβατον (Ο κύων και το πρόβατον) σ. 693.

Χαιρέτη Δ.: Α' 62 Η Κρήτη (Η Κρήτη η ηρωική) σ. 813.

Χενιέρου Ανδρέου: Α' 102 Μια αλήθεια (Καθένας έχει βάσανα) σ. 80.

Χορτάκη [sic] Γεωργίου: [Α' 86 , 44 στίχοι, σ. 66.] - Ε' 48 Μονόλογος του Χάρου (Άγρια κι' ανελύπητη) [38 στίχοι] σ. 527. - [Β' 1 Ο Γύπαρης και η Πανώρη (Καθώς το 'λάφι όντε βαστά), 112 στίχοι, σ. 829.]

Χρηστοβασίλη Χ.: Δ' 61 Χριστούγεννα (Ψηλά στη ράχη του βουνού) σ. 482.

Χρηστοπούλου Αθαν.: Α' 8 Ο καθρέφτης και το χτένι [= Δώρα] (Η Αφροδίτη μια φορά) σ. 13. - Α' 150 Εις τον Έρωτα (Ω έρωτ' ανθηρότατε) σ. 121. - Α' 224 Θρήνος (Στενάξατε τριαντάφυλλα) σ. 186. - Ε' 4 Οι σύντροφοι (Εις βουνόν εγώ κι' ο έρως) σ. 492. - Ε' 41 Εις άγαλμα έρωτος [= Έρωτας] (Μαρμαρένιο Ερωτάκι) σ. 522. - Η' 1 Αδιαφορία (Ωχ, ζωή μου! τι ζωή μου;) σ. 703. - Η' 2 Μακαριότης (Όταν πίνω το κρασάκι) σ. 704. - Η' 3 Βαρελοθήκη (Έξω, έξω τα βιβλία) σ. 704. - Η' 4 Κατάρα (Να μη φθάσω, να μη ζήσω) σ. 705. - Η' 15 Νουθεσία (Του κάκου κοπιάζεις) σ. 715. - Η' 16 Λιτανεία (Πτωχείας κυβερνήτρα) σ. 716. - Η' 17 Τρύγος (Καθαρώταταις παρθένες) σ. 716. - Η' 20 Βαθρακός (Εσύ, φίλε μουσικέ) σ. 719. - Η' 24 Πρόσκλησις [= Μονομαχία] (Θαυμαστοί κρασοπατέρες) σ. 721. - Η' 25 Γεμάτο (Φίλε Στέφανε, να ζήσης) σ. 721. - Η' 27 Το πρόβλημα [= Ποτήρι] (Στέφανε μου Γεωμέτρα!) σ. 722.

Ψάλτη Μπενή Δημ.: Ε' 107 Μ' αγαπάς (Σε λειβάδι ανθισμένο) σ. 581.

Ψάλτη Μπενή: Ε' 82 Ο χωρισμός (Μου δαγκάνει η λύπη) σ. 556.

Α' 7 Κρυφή αγάπη (Μέσ' τα γλυκά ματάκια σου) σ. 13.

Α' 15 Τετράστιχον (Αχ, η καρδιά σαν αγαπά) σ. 19. [=Α' 33].

Α' 19 Ασμάτιον (Το πρώτο βλέμμα σου) σ. 21.

Α' 20 Έτερον (Η νύχτα φεύγει ολόχαρη) σ. 21.

Α' 29 Ασμάτιον (Μικρούλα χαϊδεμένη μου) σ. 26.

Α' 30 Τετράστιχον (Εσύ θα ζης στην ερημιά) σ. 26.

Α' 32 Στεναγμός (Σαν ρόδο που βγαίνει) σ. 27.

Α' 33 Τετράστιχον (Αχ, η καρδιά σαν αγαπά) σ. 27. [=Α' 15].

Α' 51 Θρήνος (Παγωμένη του ηλίου η θερμότης) σ. 40.

Α' 52 Αφιέρωσις στίχων (Αν είχανε οι στίχοι μου) σ. 41.

Α' 62 Ασμάτιον (Καλότυχος που αγαπά) σ. 47.

Α' 63 Έτερον (Πριν σε γνωρίσω) σ. 47.

Α' 100 Ερωτική εσπέρα (Χίλιας φορές, αγάπη μου) σ. 79.

Α' 106 Ασμάτιον (Το 'στερνόν μου σου στέλλω τραγούδι) σ. 87.

Α' 146 Επιorkία (Ένα βράδυ του χειμώνα) σ. 118.

Α' 147 Στεναγμός (Ως ρόδον είν' ωραία) σ. 119.

Α' 160 Αγρυπνία (Συ κοιμάσαι) σ. 130.

Α' 167 Ασμάτιον (Ενθυμείσαι από πότε) σ. 135.

Α' 174 Το ρόδον (Ρόδον, ρόδον μου ωραίον) σ. 141.

Α' 174 Απελπισία (Χάρε, χάρε, ελθέ) σ. 142.

Α' 180 Η αναχώρησις (Αν ήτο τρόπος) σ. 147.

Α' 184 Εις νεάνιδα (Πουλάκι μικροπτέρουγο) σ. 152.

Α' 186 Παράκλησις (Χωρίσατέ μου μια γωνιά) σ. 155.

Α' 206 Ασμάτιον (Κοράσι ωραίο τρυφερό) σ. 172.

Α' 221 Η άπιστος (Αχ, την πρώτην φοράν) σ. 183.

- Α' 251 Παράκλησις (Ξύπνα, ξύπνα, ιδού του Μαΐου) σ. 207.
Β' 1 Τραγούδι του Στεργίου (Κ' αν τα Δερβένια τούρκεψαν) σ. 251.
Β' 26 Δέησις ψαλλομένη υπέρ Γεωργίου του Α' (Τον Βασιλέα μας ΓΕΩΡΓΙΟΝ) σ. 299.
Β' 50 Γεώργιος Καραϊσκάκης (Η νίκη τρέχουσα) σ. 331.
Β' 52 Ελληνίς (Ενώπιόν σου, Δέσποινα) σ. 334.
Β' 81 Το πουλί της Κρήτης (Για πες μου πόθεν έρχεσαι) σ. 379.
Β' 87 Ο δεσμώτης του Φεζάν 1888-1890 (Μελοποιηθέν υπό του ιδίου [τον Κήρυκο;] κατά τον υπό Κοκκινάκη, 1821, «ο Φρουρός της Πατρίδος») (Λαμπρός ποτε φωσφόρος) σ. 384.
Γ' 1 Η βοσκοπούλα (Μια βοσκοπούλα ροδοπλασμένη) σ. 377.

Σημειώσεις

¹ Έφη Βαρακλιώτου, Χ.Λ. Καράογλου, Αρίστη Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1920. Βιβλιογραφική δοκιμή», *Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής*, Περίοδος Β', Τεύχος Τμήματος Φιλολογίας, τ. 6, 1996-1997 [κυκλοφόρησε και σε ανάτυπο], σ. 113-226: 117.

² Δημ. Μάργαρης, «Οι πρώτες νεοελληνικές ανθολογίες», *Νέα Εστία*, τ. 27, 1940, σ. 211-215. Αναδημ. με συμπληρώσεις: *Φιλολογική Πρωτοχρονιά*, 1961, σ. 239-245: 245.

³ Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1920. Βιβλιογραφική δοκιμή», *ό.π.*, σ. 136.

⁴ Βλ. Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, *ό.π.*, σ. 117-135.

⁵ Έφη Χρ. Βαρακλιώτου, Χ.Λ. Καράογλου, Άριστη Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *Μνήμη Ελένης Τσαντσάνογλου. Εκδοτικά και ερμηνευτικά ζητήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας*, Πρακτικά Ζ' Επιστημονικής Συνάντησης, Υπεύθυνος: Χ.Λ. Καράογλου, Θεσσαλονίκη 1998, σ. 431-453: 432.

⁶ Αλέξης Πολίτης, «Ποιητικές ανθολογίες 1830-1900. Ανιχνεύοντας τη γραπτή παράδοση», *Μνήμη Ελένης Τσαντσάνογλου. Εκδοτικά και ερμηνευτικά ζητήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας*, Πρακτικά Ζ' Επιστημονικής Συνάντησης, Υπεύθυνος: Χ.Λ. Καράογλου, Θεσσαλονίκη 1998, σ. 405-429: 406.

⁷ Πολίτης, *ό.π.*, σ. 406.

⁸ Βλ. Πολίτης, *ό.π.*, σ. 408-412.

⁹ Βλ. Πολίτης, *ό.π.*, σ. 409, σημ. 10.

¹⁰ Το θέμα αυτό έχει εξεταστεί από αρκετούς μελετητές. Βλ., κατά χρονική σειρά, Ζαχαρίας Παπαντωνίου, «Νεοελληνικοί Παρνασσοί», *Ελεύθερον Βήμα*, 24.7.1938. Αναδημ.: *Κριτικά*, επιμ. Φ. Μπουμπουλίδης, Αθήνα 1966, σ. 41-45: 41-42. Πολίτης, *ό.π.*, σ. 414, σημ. 20. Ιδίως Ναταλία Δεληγιαννάκη, «Ο Ερωτόκριτος εις χείρας δοκίμου ποιητού», *Μολυβδοκονδυλοπελεκητής*, τ. 4, 1993, σ. 89-109, σε σχέση με τον *Ερωτόκριτο*.

¹¹ Πίνακα με τα ονόματα των μεταφραζομένων ποιητών παραθέτουν οι Βαρακλιώτου, Καράογλου και Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1920. Βιβλιογραφική δοκιμή», *ό.π.*, σ. 136-137.

¹² Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *ό.π.*, σ. 433.

¹³ Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *ό.π.*, σ. 433.

¹⁴ Πολίτης, *ό.π.*, σ. 417.

¹⁵ Πολίτης, *ό.π.*, σ. 417, σημ. 28.

¹⁶ Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *ό.π.*, σ. 433-434.

¹⁷ Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *ό.π.*, σ. 434.

¹⁸ Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *ό.π.*, σ. 433.

¹⁹ Βαρακλιώτου, Καράογλου, Σδράλη, «Ποιητικές ανθολογίες 1901-1950 (Πρόδρομη ανακοίνωση)», *ό.π.*, σ. 434.

²⁰ Παπαντωνίου, *ό.π.*, σ. 43.

²¹ Παπαντωνίου, *ό.π.*, σ. 44.

²² Μάργαρης, *ό.π.*, σ. 242.

²³ Βλ. Μάργαρης, *ό.π.*, σ. 242-243.

²⁴ Βλ. τα στοιχεία από το άρθρο του Μάργαρη, *ό.π.*, και την αναγραφή των ανθολογιών στη μελέτη του Πολίτη, *ό.π.*

²⁵ Μάργαρης, *ό.π.*, σ. 245.